

**İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EVLİLİK KAYGISININ EVLİLİĞE YÜKLENEN
ANLAM, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU
VE PSİKOLOJİK ESNEKLİK İLE İLİŞKİSİ**

FEYZA ÖZ

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. HASAN TURAN KARATEPE

İSTANBUL, 2022

**İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EVLİLİK KAYGISININ EVLİLİĞE YÜKLENEN
ANLAM, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU
VE PSİKOLOJİK ESNEKLİK İLE İLİŞKİSİ**

FEYZA ÖZ

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. HASAN TURAN KARATEPE

İSTANBUL, 2022

TEZ ONAY SAYFASI

Bu tez tarafımızca okunmuş olup kapsam ve nitelik açısından, Klinik Psikoloji alanında yüksek lisans derecesini alabilmek için yeterli olduğuna karar verilmiştir.

Tez Jürisi Üyeleri

Unvan – Ad Soyad

Kanaati

İmza

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Bu tezin İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından konulan tüm standartlara uygun şekilde yazıldığı teyit edilmiştir.

Teslim Tarihi

Mühür/İmza

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI

Bu çalışmada yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, söz konusu kurallar ve ilkelerin zorunlu kıldığı çerçevede, çalışmada özgün olmayan tüm bilgi ve belgelere, alıntılama standartlarına uygun olarak referans verilmiş olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı:

İmza:

ÖZ

EVLİLİK KAYGISININ EVLİLİĞE YÜKLENEN ANLAM, TOPLUMSAL
CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU VE PSİKOLOJİK ESNEKLİK İLE İLİŞKİSİ

Öz, Feyza

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı

Öğrenci Numarası: 187049015

Open Researcher and Contributor ID (ORC-ID): 0000-0002-5968-4369

Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası: 10484276

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hasan Turan Karatepe

Eylül 2022, 60 sayfa

Bu araştırmanın amacı, evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı düzeyleri ile evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Araştırmanın örnekleme uygun örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmaya çevrimiçi anket yoluyla, ilişkisi olan ve ilişkisi olmayan toplamda 351 bekar birey katılım sağlamıştır. Katılımcılara Sosyodemografik Bilgi Formu, Evlilik Kaygısı Ölçeği, Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 28.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Veri analizinde Pearson Korelasyon Katsayısı Analizi, Regresyon, t-test ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, evlilik kaygısı ile evliliğe yüklenen pozitif anlam arasında negatif yönde; evliliğe yüklenen negatif anlam arasında pozitif yönde; psikolojik esneklik ile negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Evliliğe yüklenen pozitif anlam ile evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarının evlilik kaygısı düzeylerini yordadığı görülmüştür. Evlilik kaygısı, psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve evliliğe yüklenen negatif anlam düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Kadınların evlilik kaygısı, psikolojik esneklik ve toplumsal cinsiyet rolleri tutum düzeyleri erkeklerden daha yüksekken, erkeklerin evliliğe yüklenen negatif anlam düzeyleri daha yüksek olarak bulunmuştur. Şu anki ilişki durumu ve anne-babanın

birlikteliği değişkenleri ile evlilik kaygısı puanları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. şu anda aktif olarak romantik ilişki içerisinde olanlar ile anne babası sağ ve birlikte olanların evlilik kaygısı düzeyleri anlamlı olarak diğer gruplara göre daha dşuktur. Bu rneklem grubunda bulunan bulgular, ilgili alanyazın ışığında tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Evliliğe yüklenen anlam, evlilik kaygısı, psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN MARRIAGE ANXIETY, THE MEANING OF MARRIAGE, GENDER ROLES ATTITUDE AND PSYCHOLOGICAL FLEXIBILITY

Öz, Feyza

MA in Clinical Psychology

Student ID: 187049015

Open Researcher and Contributor ID (ORCID): 0000-0002-5968-4369

National Thesis Center Reference Number: 10484276

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Hasan Turan Karatepe

September 2022, 60 Pages

The aim of this study is to examine the relationships between the marital anxiety levels of unmarried individuals and the meaning attributed to marriage, gender role attitudes and psychological flexibility levels. The sample of the study was determined by convenient sampling. A total of 351 single individuals with and without a relationship participated in the research via an online questionnaire. Socio-demographic Information Form, Marriage Anxiety Scale, Attribution to Marriage Scale, Gender Roles Attitude Scale and Psychological Flexibility Scale were applied to the participants. The obtained data were analyzed with SPSS 28.0 statistical program. Pearson Correlation Coefficient Analysis, Regression, t-test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) were used in data analysis. According to the results obtained, there is a negative relationship between marriage anxiety and the positive meaning attributed to marriage; among the negative meaning attributed to marriage in the positive direction; significant negative correlations were found with psychological flexibility. It was seen that the scores of positive meaning attributed to marriage and negative meaning attributed to marriage predicted marital anxiety levels. It was observed that the levels of marriage anxiety, psychological flexibility, gender role attitudes and negative meanings attributed to marriage showed a significant difference according to the gender variable. While women's marriage anxiety, psychological flexibility and gender role attitudes levels were higher than

men's, men's levels of negative meaning to marriage were found to be higher. The variables of current relationship status and the coexistence of parents and marriage anxiety scores differ significantly. Marriage anxiety levels of those who are currently in an active romantic relationship and those whose parents are alive and together are significantly lower than the other groups. The findings in this sample group were discussed and interpreted in the light of the relevant literature.

Keywords: Gender roles attitude, marriage anxiety, psychological flexibility, the meaning of marriage

İTHAF

Anneme ve babama...

TEŞEKKÜR

Bu araştırma için beni yönlendiren, karşılaştığım zorlukları bilgi ve tecrübesi ile aşmamda yardımcı olan değerli Danışman Hocam Doç. Dr. Hasan Turan Karatepe'ye teőkürlerimi sunarım. Araştırmamı yürütürken yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Fatih Bal ve Dr. Öğr. Üyesi Sümeyye Derin'e teőkür ederim.

Tezimi yazarken destekleriyle bana bu süreci kolaylaştıran değerli arkadaşlarım Elif Kaya, Fehime Őuheda Kurt ve Tuğba Tekcan'a teőkür ederim.

Tezimin her aşamasında beni yalnız bırakmayan aileme sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Feyza Öz

İSTANBUL, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iv
ABSTRACT	vi
İTHAF	viii
TEŞEKKÜR	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ	xiii
SEMBOLLER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
BÖLÜM I GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Amacı	1
1.2. Araştırmanın Önemi	1
1.3. Araştırma Soruları	2
1.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	3
1.5. Tanımlar	3
BÖLÜM II LİTERATÜR TARAMASI	5
2.1. Evlilik	5
2.1.1. Evlilikle İlgili Kuram ve Yaklaşımlar.....	5
2.2. Evlilik Kaygısı.....	7
2.2.1.Kaygı.....	9
2.2.1.1. Kaygı Türleri	9
2.2.2. Evlilik Kaygısı ile İlgili Yapılan Çalışmalar	10
2.3. Evliliğe Yüklenen Anlam.....	11
2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu	12
2.5. Psikolojik Esneklik	14
2.5.1. Kabul.....	14
2.5.2. Bilişsel Ayrışma	15
2.5.3. Bağlamsal Benlik.....	15
2.5.4. An ile Temas Etme	15
2.5.5. Değerlerle Temas	15
2.5.6. Değerler Doğrultusunda Davranış	16
BÖLÜM III METODOLOJİ VE UYGULAMA	17
3.1. Araştırma Modeli.....	17
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	17

3.3. Veri Toplama Araçları	17
3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	18
3.3.2. Evlilik Kaygısı Ölçeği.....	18
3.3.3. Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği	18
3.3.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği.....	19
3.3.5. Psikolojik Esneklik Ölçeği.....	20
3.4. Süreç ve İşlem	20
3.5. Veri Analizi.....	21
BÖLÜM IV BULGULAR.....	22
4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	22
4.2. Ölçeklerin Betimsel Analizine İlişkin Bulgular	23
4.3. Ölçek Puanlarının Sosyodemografik Değişkenler ile Fark Testlerine İlişkin Bulgular	27
4.3.1. Cinsiyet Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular	27
4.3.2. Yaş Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular	29
4.3.3. Daha Önceki Romantik İlişki Durumu Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular.....	30
4.3.4. Şu Anki Romantik İlişki Durumu Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular	31
4.3.5. Anne-Baba Birlikteliği Durumu Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular	33
4.4. Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular ..	35
4.5. Regresyon Analizi Sonuçlarına İlişkin Bulgular.....	36
4.6. Hipotezlerin Sonuçları	37
BÖLÜM V TARTIŞMA	38
5.1. Tartışma	38
5.2. Sonuç	42
5.3. Öneriler	43

REFERANSLAR	44
EKLER.....	51
EK A.....	51
EK B.....	52
EK C.....	53
EK D.....	54
EK E.....	55
EK F.....	57
EK G.....	59
ÖZGEÇMİŞ	60

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Katılımcıların Sosyodemografik İstatistiksel Betimsel Analiz Sonuçları.....	22
Tablo 4.2. Ölçeklerin Betimsel İstatistik Analiz Sonuçları	24
Tablo 4.3. Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Analiz Sonuçları.....	27
Tablo 4.4. Ölçek Puanlarının Yaş Değişkenine Göre ANOVA Analiz Sonuçları.....	29
Tablo 4.5. Ölçek Puanlarının Daha Önceki İlişki Durumu Açısından t-Testi Analiz Sonuçları	30
Tablo 4.6. Ölçek Puanlarının Şu Anki Romantik İlişki Durumu Açısından t-Testi Analiz Sonuçları	32
Tablo 4.7. Ölçek Puanlarının Anne-Baba Birlikteliği Durumu Açısından ANOVA Analiz Sonuçları	33
Tablo 4.8. Evlilik Kaygısı Ölçeği ile Psikolojik Esneklik Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam ve Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam Arasındaki Korelasyon Analiz Sonuçları	35
Tablo 4.9. Evlilik Kaygısı Ölçeği ile Psikolojik Esneklik Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam ve Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam Arasındaki Regresyon Analiz Sonuçları	36

SEMBOLLER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ANOVA	Tek Yönlü Varyans Analizi
EKÖ	Evlilik Kaygısı Ölçeği
EYAÖ	Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği
KKT	Kabul ve Kararlılık Terapisi
PEÖ	Psikolojik Esneklik Ölçeği
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
TCRTÖ	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

BÖLÜM I

GİRİŞ

Evlilik, yasalara uygun bir biçimde, toplumsal kuralları gözeterek ilişkinin devamlılığını ve tarafların haklarını korumak üzere oluşturulan bir sistemdir (Özgüven, 2014). Bireylerin hayatında ve toplumun şekillenmesinde etkin bir role sahip olan evlilik kurumu, geçmişten bugüne toplumlar tarafından aile ilişkisi kurmanın resmi ve kabul edilen evrensel bir yoludur (Berscheid ve Regan, 2005). Günümüzde toplum yapısında gözlemlenen birçok değişiklikte olduğu gibi evlilikle ilgili de belirgin bazı değişiklikler gözlemlenmektedir. Bunlara, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanan evlenme yaşlarının gitgide yükselmesi ve boşanma oranlarının giderek artması (TÜİK, 2020) örnek gösterilebilir. Evliliğe yönelik bu tutum değişikliğini anlamlandırmak için bireylerin evlilik ile ilgili yaşadıkları kaygıları anlamaya ve açıklamaya ihtiyaç duyulmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı düzeylerinin, evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik düzeyleri ile aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelemektir. Bunun yanında evlilik kaygısı, evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik puanlarının yaş, cinsiyet, ilişki durumu gibi sosyodemografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediği betimlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esnekliğin evlilik kaygısını yordayıcı rolü olup olmadığı araştırılmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Geçtan (1984) evliliği, aynı anda hem mutluluk hem de sıkıntı kaynağı olan bir ilişki biçimi olarak nitelendirmektedir. Evliliğin, sıkıntılara yol açabileceğini bilmekle birlikte, birçok kişide ulaşılmaması gereken bir hedef duygusu oluşturduğunu belirtmiştir.

Özüğurlu (2013) ise, evlilik ilişkisini başlatma, sürdürme ve anlamlı hale getirmek için toplum olarak bir farkındalığa sahip olmamız gerektiğini ve eşlerin birbirleriyle kuracakları ilişkide dayanışma ve birliktelik duygusu ile zorluklara göğüs gerebileceklerini vurgular. Öte yandan evlilik kaygısı, evlilik kavramı düşünüldüğünde olumsuz duygulanım ve düşüncelerin oluştuğu, kaçınmaya sebep olabilecek derecede endişe verici olabilen bir uyarılma hali olarak tanımlanır (Çelik ve Erkilet, 2019). Kaygının sorunlardan kaçınma tepkisine yol açabileceği göz önüne alındığında, evlilik kaygısı yaşayan bireylerin evlilik kurumundan uzaklaşarak evlenmekten vazgeçme, evlilik konuşulan ortamlarda bulunamama, evlilikte sağlıklı ilişkiler kuramayarak boşanma sürecine kadar gidebilme gibi tepkiler verebilecekleri düşünülmektedir. Alanyazınında evlilik kaygısı konusunda yapılan çalışmaların kısıtlı olduğu görülmüş olup, bu araştırmada ilgili konunun evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik ile ilişkisi incelenerek aydınlatılması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırma Soruları

Araştırmanın 5 temel araştırma sorusu vardır:

1. Evlilik kaygısı ile evliliğe yüklenen anlam arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Evlilik kaygısı ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Evlilik kaygısı ile psikolojik esneklik arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik evlilik kaygısını yordamakta mıdır?
5. Evlilik kaygısı, evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik puanları sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın hipotezleri aşağıda sıralanmıştır:

H1: Evlilik kaygısı ile evliliğe yüklenen pozitif anlam arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Evlilik kaygısı ile evliliğe yüklenen negatif anlam arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Evlilik kaygısı ile eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolü arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Evlilik kaygısı ile geleneksel toplumsal cinsiyet rolü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Evlilik kaygısı ile psikolojik esneklik arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik evlilik kaygısını yordamaktadır.

H7: Evlilik kaygısı, evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.

1.5. Tanımlar

Evlilik kaygısı, evlilik konusu açıldığında ya da tahayyül edildiğinde kişilerde oluşan negatif duygu ve düşüncelerin, kaçınma davranışına sebep olabilecek seviyede bir tedirginlik hissi ve uyarılma durumu yaratması olarak tanımlanmıştır (elik ve Erkilet (2019)).

Evliliğe yüklenen anlam, bireylerin evlilik ile ilgili öznel düşünceleri ve değerlendirmelerini içermektedir.

Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin biyolojik ve fizyolojik farklılıklarına ek olarak toplum tarafından kadın ve erkek cinsine yüklenen roller, davranışlar, beklentiler ve algılanış biçimini de içermektedir (Lindsey, 2012).

Psikolojik esneklik, sıkıntı veren olaylarla anın getirdiği duygu ve düşüncelerden kaçmayıp temas ederek mümkün olduğunca kişinin kendi değer ve hedeflerine uygun davranışlar sergilemesi olarak tanımlanmaktadır (Hayes ve ark., 2006).

BÖLÜM II

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Evlilik

Evlilik, toplumsal yapının bir parçası olarak hem bireyler hem de toplumlar için her daim önem arz eden bir kavram olmuştur. Evlilik, toplumların ve bireylerin hayatlarının şekillenmesinde önemli etkisi olan bir kurum olduğundan dolayı birçok kez araştırmalara konu olmuş ve farklı farklı tanımları yapılmıştır. Evlilik kavramının, sosyolojik, hukuki ve psikolojik gibi evliliğin farklı yönlerine odaklanan birçok tanımı yapılmıştır. Türk Medeni Kanunu (2017) evliliği şu şekilde tanımlar: “evlenme çağındaki kadın ve erkeğin yasalar önünde yapmış oldukları karşılıklı iki şahit ile gerçekleştirilen ve bireylerin özgür iradeleriyle onay verip yaşamlarını birleştirdikleri bir sözleşmedir.”

Evlilik, insanlık tarihi boyunca toplumu oluşturan en önemli yapılardan biri olarak görülen, farklı kültürlerde farklılık gösterebilse de kadın ve erkeğin aile ilişkisi kurmasını sağlayan evrensel ve resmi olarak kabul gören bir birliktelik biçimidir (Berscheid ve Regan, 2005; Erişti, 2010). Evlilik kurumu, eşler arasındaki duygusal bağlılık sayesinde sürerken, eşlerin fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını giderebildikleri bir sistemdir (Özaydınlık, 2014). Özgüven (2014) evliliği, toplum nezdinde bireyin kendisini gerçekleştirmesini ve nesil devamlılığını sağlayan bir kurum olarak tanımlar. Güner (2014) tarafından yapılan tanımda, evlilik, kişilerin ilişkilerinin ve haklarının sürdürülebilirliğinin toplumsal normlar ve kanunlar tarafından çerçevesinin çizildiği bir sistem olarak betimlenmiştir.

2.1.1. Evlilikle İlgili Kuram ve Yaklaşımlar

Psikoloji biliminin, insan davranışını biyopsikososyal model üzerinden açıklamaya çalıştığını göz önünde bulundurduğumuzda, ilişkiler ile ilgili kuramların insan

davranışını açıklamada önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Evlilik ilişkisi, bireylerin geliştirdikleri yakın ilişkilerin bir türü olduğundan dolayı literatürde bilinen bazı temel kuramlar, evlilik ile ilgili de açıklayıcı yaklaşımlar sunmaktadır (Durak Batıgün, 2000).

Bağlanma kuramı, insan davranışını açıklamaya çalışan kuramlardan biridir. Bowlby (1980), bağlanmayı doğuştan getirdiğimiz güçlü duygusal bağlar olarak tanımlar. Bu bağların, 3 temel içgüdüye göre şekillendiğini iddia eder. Bu içgüdülerden ilki, erken yaşantılarındaki anne figürü tarafından korunma ihtiyacını karşılayacak bir eşe bağımlı olmakken, ikincisi karşı tarafı çocuk olarak görüp eşi koruma ihtiyacı hissetmektir. Son olarak, cinsel ihtiyaçların karşılanması bu üç temel içgüdüden biri olarak vurgulanmıştır (Akt. Gökmen, 2001). Nesne ilişkileri teorisine göre Meissner (1978), bireylerin yakın ilişkilere katılım gösterme becerisi ile yakın ilişkilerinden memnun olmalarının iyi ve kötü içsel nesnelere ile bütünleşme düzeyi yönüyle bağlantılı olduğunu belirtmektedir (Akt. Sperling ve Berman, 1994).

Romantik aşk kuramını ortaya atan Walster (1972), bireylerin kimlere aşık olacağını ve aşkın nasıl bir duygu olduğunu kitle iletişim araçları ve kültürel aktarımlar aracılığı ile sosyal öğrenme yoluyla öğrendiklerini savunmaktadır (Akt. Hortaçsu, 1991). Davranışçı yaklaşım da kişilerin evliliğe yönelik tutumlarının, kişilerin yaşantıları boyunca deneyimledikleri ödül ve ceza sistemleri tarafından şartlanmış öğrenme ile gerçekleştiğini belirtmektedir (Uzunoglu, 2006). Bilişsel davranışçı yaklaşım ise otomatik düşüncelerin rasyonel düşüncelere dönüştürülmesi yoluyla, bireylerin tutum ve algılarının pozitif yönde gelişebilmelerinin mümkün olduğunu, bu gelişimin evliliğe yönelik tutum ve evlilik ilişkisini de olumlu etkileyeceğini vurgular (Baucom, Epstein, Lataillade ve Kirby, 2008). Çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam, inanç ve beklentilerinin bilişsel süreçlerinden etkilendiği göz önünde bulundurularak bilişsel davranışçı yaklaşım ile yakın ilişkiler ve evliliğe yönelik birçok araştırma yapılmıştır (Durak Batıgün, 2000; Sperling ve Berman, 1994).

Erikson'un psikososyal gelişim kuramında, birey, ergenliği tamamlayıp kimlik oluşumunu tamamlayarak ardından "yakınlığa karşı yalıtılmışlık" adı verilen evreye geçer. Bu evrede, arkadaşlık ve romantik ilişkiler aracılığıyla yakın ilişkiler kurarak, sevgiye ulaşma ve sevgi göstermeyi öğrenir. Bu dönemin sağlıklı bir biçimde

geçirilebilmesi için kişi, meslek sahibi olmak ve evlenmek gibi ödevleri gerçekleştirmelidir. Bunu, kurduğu yakın ilişkiler ve bu ilişkileri sağlıklı bir biçimde kurup ilerletme becerisi ile başarıya ulaştırabilecek ya da bu dönemin ödevinde başarısız olarak yalıtılmışlık duygusu ile başbaşa kalacaktır (Çam, Engin, Uğuryol, 2017).

Larson (2002), “evlilikte üçgen modeli” ile evliliğin oluşmasına etki eden faktörleri üç başlık altında toplamıştır. Bunlardan ilki, esnek olma, yüksek benlik saygısı, kabul, duygularını ifade edebilme, dürtüsel olma, asabiyet, çekingenlik, kaygı ve şikayetçi olma gibi durumları içeren kişisel özelliklerdir. İkinci faktör, destek olma, iletişime açıklık, problem çözme kabiliyeti, yakınlık hissini gösterebilme ve ortak noktalarda buluşabilme gibi uyumu sağlayabilecek olan çift özellikleridir. Son faktör ise, kök ailelerden ayrışma, kök ailenin ilişki dinamikleri, sağlık durumu, akrabalar, arkadaşlıklar, üzerine yüklendiği sorumluluk ve yükler gibi çevresel etmenlerdir.

2.2. Evlilik Kaygısı

Günümüzde boşanma oranlarının önlenemez bir biçimde artması sonucunda bireylerin evliliğe bakış açısının etkilendiği faktörler farklı araştırmalar tarafından ele alınmaya çalışılmıştır. Boşanmış anne-babaların çocukları ile yapılan bir araştırmada, katılımcıların, evlilik hakkında olumsuz değerlendirmelere sahip oldukları ve gelecekte oluşturacakları kendi evlilikleri hakkında da kaygılı oldukları görülmüştür. Cinsiyete göre evlilik hakkındaki yargılar incelendiğinde, kızların erkeklere göre daha olumsuz değerlendirmelere sahip olduğu ifade edilmiştir (Muench ve Landrum, 1994).

Evlilik denilince her bireyin, o zamana kadar yaşantıladığı ve gözlemlediği deneyimler üzerinden kafasında bir şablon oluşmaktadır. Bu şablon, kendi kök ailesinde gördüğü evlilik biçimi, çevresinde gördüğü evlilikler ve çevresel etmenler gibi örnekler üzerinden şekillenerek, kişide, duygusal, fiziksel ve maddi açıdan beklentiler yaratmaktadır. Evlilikten önce oluşan bu beklentilerin bazen gerçekçi olmayıp evlendikten sonra evlilikte uyumu bozduğu gözlemlenmektedir (Rolfé, 1975). Bu durum, evlilik ile ilgili oluşan olumlu duyguların yerini olumsuz duygulara bırakmasına sebep olmaktadır. Bunun sonucunda ise kişilerde evliliğe dair

beklentiler ile bu beklentilerin karşılanmaması ile gerçekleşen hayal kırıklıkları arasındaki fark kaygı duygusunu beslemekte, yeni evlenecek kişiler için de evlilik kaygı verici bir unsur olarak algılanmaktadır.

Evlilik kaygısı, Çelik ve Erkilet (2019) tarafından, evlilik konusu açıldığında ya da tahayyül edildiğinde kişilerde oluşan negatif duygu ve düşüncelerin, kaçınma davranışına sebep olabilecek seviyede bir tedirginlik hissi ve uyarılma durumu yaratması olarak tanımlanmıştır. Çelik ve Erkilet (2019), küresel olarak yaşadığımız toplumları etkileyen birçok değişimin yaşanmasının evlilik kaygısı tanımını oluşturmalarında etkili olduğunu vurgular. Bu duruma, sosyal medya kullanımının artması, kadın ve erkek cinsiyet rollerindeki değişiklikler ve tüm dünyada görülen boşanma oranlarındaki artış örnek gösterilebilir. Diğer taraftan, evlilikte şiddet vakalarının daha görünür olması da kişilerin zihinlerinde evliliğe yönelik olumsuz bilişler oluşturmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2014) raporunun sunduğu verilere göre evli kadınların %38'inin yaşamlarının bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldıkları belirtilmiştir. Evlilik konusunda, medya ve çevre tarafından sürekli olumsuz uyarılarla yüzleşen bireylerde evlilik istenmeyen ve hoş olmayan durumlar ile eşleştirilmektedir. Bunun sonucunda, olumsuz düşünceler ile anılan evliliğin, evlilik düşüncesine sahip olan kişilerin kaygı düzeylerinde artışa neden olması beklenmektedir (Çelik ve Erkilet, 2019).

Evlilik kaygısı yaşamakta olan kişiler, ayrıca, kısıtlanma ve baskılanma kaygısı yaşayan kişiler olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Bu kişiler, evliliğe uygun ve hazır olmadıklarını düşünerek evlilikten kaçınabilmektedirler. Bu duruma çözüm olarak, evlenmeden birlikte yaşama veya yalnızlığı seçme gibi alternatif seçeneklere yönelebilmektedirler (Çelik ve Erkilet, 2019). Evlilik dışı birlikte yaşama, evliliğin getirdiği sorumluluklar ile uğraşmama yönüyle günümüzde yaygınlaşmaya başlayan bir ilişki yaşama biçimi olsa da diğer yandan evliliğin getirdiği haklardan mahrum kalma ve toplumsal normlar tarafından kabul görmeme tarafı ile ele alınması gereken, evlilik kaygısı ile ilintili bir konudur (Adak, 2016).

2.2.1. Kaygı

Kaygı, insan psikolojisini anlamaya çalışan bütün yaklaşımlar tarafından detaylıca ele alınan, insanların tutum, davranış ve kişiliklerini şekillendiren bir kavram olduğu bilinmektedir (Köknel, 1985). Kurt (2006), kaygıyı kişinin beklentilerinin karşılanmadığı durumlarda oluşan huzursuzluk ve gerginlik hali olarak tanımlar. Diğer tanımlarda ise, kaygının, stres, yetersizlik, başarısızlık gibi duyguları içerdiği; hedefe ulaşma yolunda hissedilen yoğun istek karşısında oluşabildiği; kaynağı tam olarak belli olmayan; iç veya dış etkenler sebebiyle karşılanamayan beklenti ve isteklerin neden olduğu yaşantı biçiminde ele alınmıştır (Cüceloğlu, 2000; Börü, 2000; Baltaş, 1990; Bildik, 2007).

2.2.1.1. Kaygı Türleri

Kaygıyı sürekli ve durumluk kaygı olarak ikiye ayırarak incelemek mümkündür. Sürekli kaygı, devamlı bir kişilik özelliği olarak kaygı beklentisi ile yaşayarak devamlı süregelen bir kaygı gösterme eğiliminde olmak olarak tanımlanmıştır. Durumluk kaygı ise belirli durumlar karşısında oluşan, tehlike arz eden durumlarda meydana gelen kısa süreli otonom sinir sistemi uyarılması ile oluşan gerginlik ve tedirginlik hali olarak ifade edilmiştir (Akt. Kutanis ve Tunç, 2013). Kaygının her durumda oluşma eğilimi olan sürekli kaygı yerine genellenmiş kaygı; belirli durumlarda oluşma eğilimi olan durumluk kaygı terine spesifik kaygı da denmiştir (Aydın ve Bulgan, 2017).

Spielberger (1972), kaygının az ya da çok bütün insanlar tarafından tehlikeli bir durum karşısında ortaya çıkan temel bir duygu olduğunu belirtmiştir. Geçici ve duruma özel olarak oluşan durumluk kaygının aksine sürekli kaygı yaşayan insanların, yaşadıkları durumları değerlendirirken yaşanan tehlikeli durumu, öz değerlerine bir saldırı olarak gördükleri düşünülmektedir. Spielberger, bu iki kaygı türünün birbirleri ile tamamen kopuk olmadıklarını, aralarında orta düzeyde ilişki olduğunu vurgular (Tektaş, 2014).

Kaygıyı ayrıca olumlu ve olumsuz kaygı olarak ikiye ayırmak da mümkündür. Her ne kadar kaygı denildiğinde akıllara genellikle sadece olumsuz kaygı gelse de aslında kaygının olumlu anlamda etki gösterdiği birçok durum bulunmaktadır. Buna örnek olarak, kişilerde motive edecek düzeyde bulunan kaygının okul başarısı, spor veya kariyer basamaklarında ilerleme açısından çalışmaya, kazanmaya ve sabırlı bir şekilde ilerleyerek başarılı olmaya yardımcı olduğu bilinmektedir. Diğer yandan olumsuz kaygı yaşanan durumlara ise fakirlik ve ağır koşullar altında çalışmak örnek gösterilebilir (Özgül, 2003).

2.2.2. Evlilik Kaygısı ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Evlilik kaygısı, henüz yeni bir kavram olması sebebiyle hakkında az sayıda araştırma bulunmaktadır. Çelik ve Erkilet (2019), Evlilik Kaygısı Ölçeği'ni geliştirerek, henüz evlenmemiş bireylerin evlilik ile ilgili yaşadıkları kaygı düzeyini ölçmeyi amaçlamışlardır. Ölçek geliştirme çalışmasına 264 kadın, 135 erkek olmak üzere 369 bekar kişi katılım göstermiştir. Geçerlik ve güvenilirliğine bakılan ölçeğin, bu konuda yapılacak araştırmalarda kullanılmasına uygun olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Evlilik kaygısı ile ilgili, Sezer (2019) tarafından yapılan araştırmada, “evli olmayan bireylerde evlilik kaygısı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve umutsuzluk arasındaki ilişki”ye bakılmıştır. Araştırmaya 17-38 yaş arasında 390 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırmanın bulguları, evlilik kaygısının umutsuzluk ile pozitif yönde; evliliğe ilişkin mutluluk beklentisi düzeyi ile ise negatif yönde bir ilişkisi olduğunu göstermektedir. Cinsiyet ve romantik ilişki durumundan evlilik kaygısı incelendiğinde, kadınların ve romantik ilişkisi olmayan katılımcıların evlilik kaygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Güler (2021)'in “evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı ile evliliğe yükledikleri anlam ve evlilik beklentileri arasındaki ilişki” konulu araştırmasında, örneklem grubu 18-25 yaş arasındaki 454 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, evlilik kaygısı ile evliliğe yüklenen anlam arasında, ayrıca evlilik kaygısı ile evlilik beklentisi arasında anlamlı ilişkilere ulaşılmıştır. Ayrıca, romantik ilişkisi olan katılımcıların evlilik kaygısı düzeyleri romantik ilişkisi olmayan katılımcılara göre daha düşük olarak bulunmuştur.

Kestir (2021)'in "evlilik kaygısının yordayıcısı olarak beden algısı, cinsel benlik şeması ve ana-babaya bağlanma stilleri" konulu çalışmasında, 18-40 yaş arasında 1048 katılımcının verileri analiz edildiğinde, evlilik kaygısının ile beden algısı, cinsel benlik şeması ve ana-babaya bağlanma stilleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Araştırma sonucuna göre, beden algısı, cinsel benlik şeması ve ana-babaya bağlanma stillerinin evlilik kaygısını anlamlı biçimde yordadığı görülmüştür.

Payat (2021), "genç yetişkinlik çağındaki bireylerin evlilik kaygısı ile mutluluk korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi" şeklindeki araştırmasında, 300 bekar gençten veri toplamıştır. Evlilik kaygısı ile mutluluk korkusu arasında pozitif bir ilişki bulmuştur.

2.3. Evliliğe Yüklenen Anlam

İnsanların evliliğe yükledikleri anlamları keşfetmek, bireysel ve toplumsal bazda aile kurumunda yaşanan değişimler ile evlenme ve boşanma yüzdelerindeki değişimleri görmeye ışık tutacaktır (Curran, Utley ve Muraco, 2010). Evli bireylerin bildirimlerine göre, evliliğe yönelik sahip olunan olumsuz duyguların, geçmişe göre arttığı görülmektedir (Çelik, 2006). Buna göre, evliliğe yüklenen olumlu ve olumsuz anlamların neye göre şekillendiğini keşfetmek, kişilerin evliliğe yönelik tutumlarını çözümlemenin en etkili yollarından biridir (Willoughby, Hall ve Luczak, 2015).

Evliliğe yüklenen anlam her toplumda farklı bir biçimde yorumlanabilmekte ve içinde bulunduğu kültürden etkilenmektedir. Diğer taraftan, aynı toplum içerisinde de içinde bulunulan zaman dilimine göre bir kavrama yüklenen anlam değişikliğe uğrayabilmektedir. Evlilik kavramına yüklenen anlam da geçtiğimiz yıllarda, geçmişe nazaran farklı toplumsal ve teknolojik etkiler olarak değişime uğramıştır. Örneğin toplumsal cinsiyet rollerinin kadın ve erkeğe yükledikleri anlam zaman içerisinde değişim göstermiştir. Toplumsal cinsiyet rolleri, kadın ve erkek için ayrı ayrı yazılmış senaryo metinleri gibi düşünülebilir (Avcı ve ark., 2016). Cinsiyet rollerine yüklenen anlamlardaki bu değişiklikler, evlilik olgusunu ve bu olguya yüklenen anlamı da etkilemektedir. Evliliğe yüklenen anlamı, toplumsal yapıdan ve bu yapıdaki değişimlerden ayrı tutmak mümkün değildir. Toplumun sahip olduğu normların ve yaşadığı değişikliklerin, toplumu oluşturan fertlerin tutumlarında da

değişikliğe sebep olabilecektir (Özabacı, Körük ve Kara, 2018). Toplum ve bireyler arasındaki bu etkileşimi, sembolik etkileşimcilik teorisi ile açıklamak mümkündür. Bu teoriye göre, bireylerin kişisel anlam oluşturma serüvenleri sahip oldukları sosyal ilişkiler tarafından etkilenmektedir (Willoughby, Hall ve Luczak, 2015).

2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu

Toplumsal cinsiyet kavramı, bazen cinsiyet kavramı ile aynı olduğu düşünülse de cinsiyetten farklı bir anlamı vardır. Cinsiyet, doğuştan gelen, biyolojik, fizyolojik ve genetik yönüyle kadın veya erkek gösterilen özellikler olarak tanımlanmaktadır (Seçgin ve Tural, 2011). Toplumsal cinsiyet tanımı ise cinsiyetteki bu farklılıklara ek olarak toplum tarafından kadın ve erkek cinsine yüklenen roller, davranışlar, beklentiler ve algılanış biçimini de içermektedir (Lindsey, 2012).

Zeyneloğlu (2008), kişinin toplumsal cinsiyete bürünmesini, yaşam boyu aile, okul ve medya gibi dış faktörler aracılığıyla cinsiyete yüklenenleri öğrenerek içselleştirdiği bir süreç olarak tanımlamaktadır. Cinsiyetin temel özelliği sabit ve değiştirilemez olmasıyken, toplumsal cinsiyet, içinde bulunulan toplumun kültürel ve sosyal yapısına göre değiştirilebilmektedir (Johnson, Repta ve Kalyan, 2011). Kadın ve erkek rolleri bir kurgu olarak ele alınmaktadır. Bunun sebebi, bireylere toplumsal cinsiyetlerine uygun olarak yüklenen tutum ve beklentilerin de zaman içerisinde ve toplumdan topluma değişim gösterebilmesidir (Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007).

Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin toplum tarafından nasıl algılandığı ve hangi roller, değerler ve kalıp yargılara sahip olduğunu içermektedir. Cinsiyet kalıp yargıları, kadınlar ve erkeklerin sahip oldukları özelliklerle ilgili sahip olunan inançlardan oluşmaktadır. Kalıp yargılar, bireyler hakkında çabuk karar vermeye yararlar (Zeyneloğlu, 2008). Cinsiyet kalıp yargıları, ev içerisinde aile kurumunun sürdürülmesi için yapılması gereken işleri ve sorumlulukları kadınlara yüklenerek, kadını kamu alanındansa özel alan olan evler ile tanımlar. Bunun sonucunda aile ile ilgili meseleler kadın merkezli bir odakta yer alır (Erol, 2008; Yükselbaba, 2011).

Duygu, düşünce ve davranışların bütünü tarafından oluşan tutumlar, toplumsal cinsiyet rolleri için de oldukça önemli bir konumdadır (Baykal, 1991; Eagly ve Chaiken, 2007). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, biyolojik cinsiyetlerine göre kadın ve erkeklerin nasıl sosyalleşebilecekleri, neler yapabileceklerine dair öğrendikleri bilgilerden biçimlenmektedir (Aydın ve Kavuncu, 1991). Bu tutumun şekillenmesi, hiç şüphe yok ki içerisine doğduğumuz ailede şekillenmeye başlamaktadır (Öngen ve Aytaç, 2013). Dünyaya gözlerimizi açtığımız andan itibaren maruz kaldığımız giysilerimizin renkleri, oyuncaklar, oynanan oyunlar ve bu oyunlardaki roller, ailelerimiz tarafından hayatlarımızı şekillendireceğimiz toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarımız için bir temel oluşturmaktadır. Erkek çocuklar, araba ve silah gibi oyuncaklara yönlendirilirken, kız çocukları ise bebekler ve ev işleri temelli oyunlar ile bu dönemden itibaren ev içi rollerine teşvik edilir (İmamoğlu, 2008; Kaplan, 2016; Özcan, 2012; Vatandaş, 2007; Zeyneloğlu, 2008). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun oluşmasında, bunlara ek olarak, anne-babanın eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmadığı, babanın kadınlara yönelik tutumu ve ev işlerinin paylaşımı gibi faktörler de belirleyici olmaktadır (Akın ve Aydemir, 2007).

Ailenin etkisi ile doğar doğmaz şekillenmeye başlayan, sonrasında toplumun değerler bütününe göre şekillenmeye devam eden toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, eşitlikçi veya geleneksel olarak ikiye ayrılarak incelenmektedir (Akkaş, 2019). Geleneksel yaklaşım, toplum ilişkilerinde rollerin bariz biçimde ayrılmasını temsil ederken, kadının yerini evi ve erkeğin yerini de işi olarak ikiye bölmektedir (Bakioğlu ve Türküm, 2008). Bunun sonucunda, kadınlara, ev işlerini sürdürme, çocuk doğurma ve bakımı üstlenme sorumluluklarını içeren roller verirken; erkeklere ise, evin geçimini sağlama ve ailesi için bütün zorluklara göğüs germe sorumluluklarını içeren rolleri vermiştir (İmamoğlu, 2012). Geleneksel toplumsal cinsiyet rolü tutumu ayrıca meslek tercihlerini de şekillendirmektedir. Özellikle kadınların meslek tercih ederken belirli mesleklere yoğun bir biçimde yönelindikleri görülmektedir. Bunlara örnek olarak hemşirelik, öğretmenlik ve sekreterlik verilebilir (Özaydınlık, 2014). Eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolü yaklaşımında ise, aile, eğitim, meslek, sosyal, evlilik gibi hayatın her alanında cinsiyetten dolayı bir ayrım ya da sınırlamaya tabi olmadan kadın ve erkeğe eşit sorumluluklar yüklenmektedir (Vefikuluçay ve ark., 2007).

2.5. Psikolojik Esneklik

Kabul ve Kararlık Terapisi yaklaşımının ruhsal sorunların oluşumunu açıkladığı modelde kullanılan kavramlardan biri olan psikolojik esneklik, sıkıntı veren olaylarla anın getirdiği duygu ve düşüncelerden kaçmayıp temas ederek mümkün olduğunca kişinin kendi değer ve hedeflerine uygun davranışlar sergilemesi olarak tanımlanmaktadır (Hayes ve ark., 2006). Psikolojik katılık ise, bağlama uygun, işlevsel ve değer odaklı eylemlerin azalması biçiminde tanımlanabilir (Luomo, Hayes ve Walser, 2017). Kabul ve Kararlılık Terapisi psikopatoloji ve yaşanan ruhsal sorunları psikolojik katılık ile açıklamaktadır. Diğer bir deyişle, yaşantılanan olayların kişilerde yarattıkları rahatsızlıktan ziyade, bu durumları ortadan kaldırmak için kişilerin gösterdikleri tepkiler aslında psikopatolojiyi oluşturmaktadır (Bond ve Hayes, 2002). Bundan dolayı, KKT, ruhsal sıkıntıları giderebilmek için psikolojik esnekliği artırarak, psikolojik katılığa neden olan süreçleri zayıflatmayı hedefler (Bond, Hayes ve Barnes-Holmes, 2006).

Psikolojik esneklik; kabul, bağlamsal benlik, bilişsel ayrışma, an ile temas, ayrışma, değerlerle temas ve değer odaklı eylemler şeklinde 6 temel bileşenden oluşmaktadır. Psikolojik katılık ise yaşantısal kaçınma, kavramsal benliğe bağlanma, bilişsel birleşme, an ile temasın kaybolması, değerlerle kurulan bağlantının zayıflaması ve kaçma, kaçınma ve dürtüsellik olmak üzere 6 temel bileşenden oluşmaktadır (Harris, 2019). Psikolojik esnekliğin 6 temel bileşenini daha detaylı biçimde açıklanmaya ihtiyaç duyulmaktadır:

2.5.1. Kabul

Kabul, acı veren ve baş etmekte zorlanılan duygu, düşünce ve anılar gibi yaşantılardan kaçınmak ve onlarla uğraşmak yerine bilinçli ve isteyerek varlıklarına yer açma ve kabul etme sürecidir. Psikolojik katılıktaki yaşantısal kaçınmanın karşılığı olarak sunulmaktadır. Kabul, pasif bir süreç gibi gözükse de aslında kişiyi değerler doğrultusunda bir hayat sürmesi için harekete geçiren aktif bir süreçtir. Anksiyetesi olan bir kişinin anksiyetesi için bir yer açıp onunla mücadele etmesinden vazgeçmesi sağlanarak onun için önem arz eden konulara enerjisini yöneltmesi için kişi yönlendirilmesi buna örnek gösterilebilir (Luomo, Hayes ve Walser, 2017).

2.5.2. Bilişsel Ayırışma

Bilişsel ayırışma, düşüncelere kapılıp onlara müdahale etmek yerine, zihinden akıp gitmelerine izin vererek, onlara karşı mesafe alma girişimidir. Düşünceyi anlamsız biçime gelinceye kadar hızlı bir şekilde tekrar etme, komik bir şekilde veya şarkı olarak söyleme ve gözünde canlandırma bilişsel ayırışmayı sağlayabilmek adına kullanılabilir tekniklerdendir (Harris, 2019).

2.5.3. Bağlamsal Benlik

Kabul ve Kararlılık Terapisi, benlik algısını üçe ayırarak inceler: bağlamsal (gözlemleyen) benlik, kavramsal (düşünen) benlik ve fark eden benlik. Kavramsal benlik, kişinin inançları, düşünce ve anıları gibi benliğini biçimlendiren süreçlerini içeren kişiye ait benlik tanımıdır. Fark eden benlik, yaşantılanan deneyimleri fark etme süreci olarak tanımlanabilirken bağlamsal benlik, kişinin duygu, duyum, düşünce ve davranışlarının “farkındalığının farkındalığı”dır (Harris, 2019). Bağlamsal benliğin ortaya çıkması ile iç dünyanın akışı ve fiziksel dünyadan uzaklaşarak an ile temas kurma, kabul ve ayırışma sağlanmaktadır (Hayes ve ark., 2006; Luomo, Hayes ve Walser, 2017).

2.5.4. An ile Temas Etme

An ile temas, düşünceler ile birleşme veya mücadele etmek yerine anda gerçekleşen olaylara ve süreçlere bütün dikkatini vermek ile mümkün olur. Bunu gerçekleştirebilen kişi, değer odaklı eylemleri gerçekleştirmeye yönelik bir adım atmış olur. Kuru üzüm ve nefes egzersizi gibi şimdi ve burada olmaya yönelik yapılan egzersizler anda kalma egzersizleri olarak kullanılır (Harris, 2019).

2.5.5. Değerlerle Temas

Bireyin kendisine nasıl birisi olmak istediğini sorması ile birlikte değerler ortaya çıkar. Yaşam amacının ne olduğunu, ilişki, sağlık, eğitim, iş, boş vakit gibi alanları göz önünde bulundurarak kendisine göre cevaplamalıdır (Karadere, 2016; Harris, 2019). Diğer psikolojik esneklik bileşenlerinin de değer odaklı anlamlı bir yaşama

yönelik yardımcı oldukları söylenebilir. Bu sebeple KKT için değerlerle uyumlu yaşam oldukça önemlidir (Hayes ve ark., 2006; Luomo, Hayes ve Walser, 2017). Değer listesi, mezar taşı ve sihirli değnek gibi alıştırmalar kişilerin değerlerini netleştirmek amacıyla kullanılmaktadır (Luomo, Hayes ve Walser, 2017; Harris, 2019).

2.5.6. Değerler Doğrultusunda Davranış

Değerlerle temas aşamasında kişi için önemli olduğuna karar verilen değerlere uygun olarak davranışlar belirlenmesi ve kararlı bir biçimde bu davranışların sürdürülmesi için atılması gereken adımların yerine getirilmesidir (Luomo, Hayes ve Walser, 2017). Değer odaklı davranışlar spesifik, somut, gerçekçi ve ulaşılabilir olmalıdır. Beceri edinme, rol model ve ev ödevleri gibi yöntemler ile bu davranışlara ulaşılması hedeflenmektedir (Hayes ve ark., 2006; Harris, 2019).

BÖLÜM III

METODOLOJİ VE UYGULAMA

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, evlilik kaygısının evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik ile ilişkisi, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak incelenmiştir. İlişkisel tarama modeli, değişkenlere yönelik verileri elde edip aralarındaki değişimi ve değişimin düzeyini irdeleyen bir araştırma modelidir (Karasar, 2010).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini evli olmayan bekar bireyler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme, rastgele olmayan örnekleme türlerinden uygun örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmaya katılım çevrimiçi anket yoluyla sağlanmıştır. Katılımcılar ilişkisi olan (sözlü/nişanlı, ciddi ilişki, flört) ve ilişkisi olmayan bütün yaş gruplarından bekar bireyler arasından seçilmiştir. Araştırmaya katılım sağlayan 369 katılımcının 18'i evli olduğu için araştırmaya dahil edilmemiştir. Geriye kalan 351 katılımcının %61,8'i kadın ve %38,2'si erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların %33'ü 18-21, %21,4'ü 22-23, %22,5'i 24-26 ve % 23,1'i 27 yaş ve üzerindedir. Örneklemin %34,2'si ilişki sahibi olan ve %65,8'i ilişki sahibi olmayan katılımcılardan oluşmaktadır (Tablo 4.1.).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak, Sosyodemografik Bilgi Formu, Evlilik Kaygısı Ölçeği, Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen Sosyodemografik Bilgi Formu, katılımcılardan cinsiyet, yaş, şu anki ilişki durumu, daha önceki ilişki durumu, ilişkisi varsa ilişkisinin şekli ve anne-baba birlikteliği gibi bilgileri toplamaktadır.

3.3.2. Evlilik Kaygısı Ölçeği

Çelik ve Erkilet (2019) tarafından geliştirilen Evlilik Kaygısı Ölçeği 13 maddeden oluşan bir 4'lü likert ölçeğidir. 0= Kesinlikle katılmıyorum, 1= katılmıyorum, 2= katılıyorum ile 3= tamamen katılıyorum değerlendirme seçenekleri olan ölçekten alınan yüksek puanlar, yüksek evlilik kaygısına işaret eder. Ölçek değerlendirmesi toplam puan üzerinden yapılmakta olup 0-39 arası değerlerde puan alınabilmektedir.

Ölçeğin güvenilirlik düzeyini belirlemek amacıyla test-tekrar test ile madde-toplam korelasyonuna bakılmıştır. Ölçeğin tutarlılık/kararlılık katsayısı .79, Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı ise .93 olarak bulunmuştur. Geçerlik analizleri kapsamında yapı geçerliği, kapsam geçerliği ve ölçüt geçerliği tekniklerine başvurulmuştur. Açımlayıcı faktör analizi ile yapı geçerliği test edilen ölçeğin, 13 maddelik tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu görölmüştür. Ölçüt geçerliği değerlendirmesi için Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri puanları ile ölçek arasındaki korelasyon katsayısı analiz edilmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre korelasyon katsayılarının anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur. Kapsam geçerliği için ise uzman görüşüne başvurulmuştur.

3.3.3. Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği

Özabacı, Körük ve Kara (2018) tarafından geliştirilen Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği, 31 madde ve 9 faktörlü bir yapıdan oluşmaktadır. 5'li likert (Kesinlikle katılmıyorum (1) – Tamamen katılıyorum (5)) tipine sahip olan bu ölçekten 31-155 puan arası değerler alınabilmektedir. Ölçek maddelerinden 7. ve 18. Maddeler ters kodlanır. Ölçekten iki genel toplam puan elde edilir: evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam. Evliliğe yüklenen pozitif anlam puanını; bağlılık, tamamlayıcılık, işbirliği, işlevsellik, çaba ve yakınlık faktörleri oluşturur. Evliliğe

yüklenen negatif anlam puanlarını ise; uyum beklentisi, engellenmişlik ve risk faktörleri oluşturur.

Ölçeği değerlendirirken iki ayrı toplam puan üzerinden değerlendirme yapılır. Evliliğe yüklenen pozitif anlam için, 23-45 puan arası düşük, 46-68 arası orta, 69-91 arası yüksek ve 92-115 arası çok yüksek biçiminde değerlendirilir. Evliliğe yüklenen negatif anlam için ise, 8-15 arası düşük, 16-23 arası orta, 24-31 arası yüksek ve 32-40 arası çok yüksek olarak değerlendirilir.

Ölçeği oluştururken yapılan güvenirlik çalışmalarında, ölçeğin tamamı için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt faktörlerindeki iç tutarlılık katsayısı ise, bağlılık .77, yakınlık .71, tamamlayıcılık .66, engellenmişlik .61, uyum beklentisi .59, işbirliği .54 ve risk .41 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerlik analizleri için yapı geçerliliği tekniği kullanılmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda, 9 faktörlü yapıya sahip olduğu görülen ölçek 31 madde olacak şekilde biçimlendirilmiştir.

3.3.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından hemşirelik öğrencilerine uygulanarak geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, 38 maddeden oluşur ve 5 alt boyuta sahiptir. Ölçeğin alt boyutları, geleneksel cinsiyet rolü, eşitlikçi cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolüdür. Ölçek 5'li likert tipine sahiptir. Katılımcılar, kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4) ve tamamen katılıyorum (5) şeklinde değerlendirerek maddelere puan verirler. Ölçekten alınacak yüksek puanlar, katılımcının eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini tutumuna sahip olduğunu gösterirken, düşük puanlar ise katılımcının geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini tutumuna sahip olduğunu işaret eder. Ölçeğin toplam Cronbach's alpha iç güvenirlik katsayısının .92 olduğu belirtilmiştir.

3.3.5. Psikolojik Esneklik Ölçeği

Francis, Dawson ve Golijani-Moghaddam (2016) tarafından geliştirilen Psikolojik Esneklik Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, Karakuş ve Akbay (2020) tarafından yapılmıştır. 7'li likert (Hiç katılmıyorum (1) – tamamen katılıyorum (7)) tipinde olan ölçek, 28 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten en yüksek 196 puan alınabilirken, en düşük olarak ise 28 puan alınabilmektedir. Ölçekten ve alt ölçeklerin her birinden alınacak yüksek puanlar, katılımcıların psikolojik esnekliklerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekte 2, 3, 5, 6, 8, 18, 20, 22, 23, 24 ve 25. maddeler ters puanlanır. Ölçeğin alt boyutları, an'da olma, değer ve değer doğrultusunda davranış, kabul, ayrışma ve bağlamsal benliktir. Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin Cronbach's Alfa iç tutarlık katsayısı .79'dur. Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında faktör analizine uygunluğu KMO katsayısı ve Barlett değeri üzerinden değerlendirilmiş olup, faktör analizine uygun olduğu ve (KMO=0.789; $\chi^2=3096.080$; $p=0.00$) faktör yüklerinin .47 ile .81 arasında değiştiği bulunmuştur.

3.4. Süreç ve İşlem

Araştırma konusuna karar verilip literatür taraması yapıldıktan sonra araştırmayı gerçekleştirmek ve veri toplamak için İbn Haldun Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Veri toplama kısmı, Temmuz 2022'de Google Formlar aracılığıyla uygun örnekleme yöntemi ile bekar kişilere ulaşılarak çevrimiçi bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması aşamasında katılımcılarla paylaşılan linkte, araştırmacı tarafından hazırlanan Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu, Sosyodemografik Bilgi Formu ile birlikte ölçek kullanım izinleri alınmış olan Çelik ve Erkilet (2019) tarafından geliştirilen Evlilik Kaygısı Ölçeği (EKÖ), evliliğe yüklenen pozitif-negatif anlam düzeylerini belirlemek için Özabacı, Körük ve Kara (2018) tarafından geliştirilen Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği (EYAÖ), Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Karakuş ve Akbay (2020) tarafından geliştirilen Psikolojik Esneklik Ölçeğini içeren çevrimiçi form paylaşılmıştır. Bilgilendirme formunu okuyup araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden katılımcılar araştırma örneklemini oluşturmuştur. Veri toplama aşamasından sonra SPSS programına veri girişleri

yapılarak istatistiksel analizler yapılmıştır. Bulgular paylaşılarak tartışılmış ve sonraki araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

3.5. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 28.0 programı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Normallik dağılımını sımayıp, kullanılacak veri analiz türünü belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde ölçeklerin değerleri -3 ile +3 arasında görülmektedir (Tablo 4.2.). Bu sonuca göre, analiz verilerinin normal dağılımı ihlal etmediği görülmektedir (Fidell, 2013). Bu sebeple, basıklık ve çarpıklık katsayılarının belirlenen aralıkta yer almasından ötürü, çalışmanın parametrik analizlerle yürütülmesine karar verilmiştir.

Araştırmanın betimleyici verilerinin analizinde, ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans değerlerine bakılmıştır. Evlilik Kaygısı Ölçeği, Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği puanlarının sosyodemografik değişkenler bağlamında incelenmesinde 2 gruptan oluşan cinsiyet, daha önceki romantik ilişki durumu ve şu anki romantik ilişki durumu değişkenleri ile analizinde Bağımsız Gruplar t-testi kullanılırken, 2 gruptan fazla olan yaş ve anne-baba birlikteliği değişkenleri ile analizleri ANOVA ile yapılmıştır. Varyansların homojenliği varsayımı için Levene testine bakılmıştır. Araştırmanın temel değişkenleri arasındaki ilişkiler ise Pearson Korelasyon Analizi ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yöntemleri ile değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma değişkenlerine (evlilik kaygısı, evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, psikolojik esneklik, sosyodemografik değişkenler) ilişkin verilen problemler ve oluşturulan hipotezlere yanıt bulmak amacıyla yapılan istatistiksel analizlerin bulguları yer almaktadır.

Yapılan analizlerin sonuçları beş ana başlıkta toplanmıştır. Birinci başlıkta, katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin betimsel analiz sonuçları, ikinci başlıkta ölçeklerin betimsel istatistik sonuçları, üçüncü başlıkta ölçek puanlarının demografik değişkenler ile fark testlerinin sonuçları, dördüncü başlıkta değişkenler arasındaki ilişkilere dair korelasyon analizi sonuçları ve beşinci başlıkta ise evlilik kaygısı ile diğer değişkenler arasındaki regresyon analizi sonuçları sunulmuştur.

4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan örneklem grubunun sosyodemografik bilgileri Tablo 4.1.'de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Katılımcıların Sosyodemografik İstatistiksel Betimsel Analiz Sonuçları

Değişkenler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	217	61,8
	Erkek	134	38,2
	Toplam	351	100,0
Yaş	18- 21	116	33,0
	22 - 23	75	21,4
	24 - 26	79	22,5
	27 ve üzeri	81	23,1
	Toplam	351	100,0

Tablo 4.1. (devamı)

Şu anki romantik ilişki durumunuz	İlişkim var.	120	34,2
	İlişkim yok.	231	65,8
	Toplam	351	100,0
Şu anda romantik ilişkiniz varsa ilişki durumunuz (ilişkiniz yoksa bu soruyu boş bırakabilirsiniz)	İlişkim yok	216	61,5
	Nişanlı/sözlüyüm.	18	5,1
	Ciddi bir ilişkim var.	84	23,9
	Flörtüm var.	33	9,4
	Toplam	351	100,0
Anne-Baba Birlikteliği	İkisi de sağ birlikte.	300	85,5
	Boşanmış veya ayrı yaşıyorlar.	22	6,3
	Biri ya da ikisi de vefat etti.	29	8,3
	Toplam	351	100,0

Araştırmada toplam 351 katılımcı yer almıştır. Bu katılımcılara, cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında katılımcıların %61,8'i (N=217) kadın ve %38,2'si erkeklerden (N=134); yaş aralığı bakımından %33'ü (N=116) 18-21 yaş, %21,4'ü (N=75) 22-23 yaş, %22,5'i (N= 79) 24-26 yaş ve % 23,1'i (N=81) 27 yaş ve üzeri aralığından; romantik ilişki varlığı bakımından %34,2'si (N=120) ilişki sahibi olan ve %65,8 (N=231) ilişki sahibi olmayan katılımcılardan; ilişki durumu açısından %5,1'i (N=18) nişanlı/sözlü, %23,9'u (N=84) ciddi bir ilişkisi olan ve %9,4'ü (N=33) flörtü olan katılımcılardan; anne-baba birlikteliği bakımından ise katılımcıların %85,5'i (N=300) anne-babasının sağ ve birlikte olduğu, %6,3'ü (N=22) boşanmış veya ayrı yaşayan, %8,3 (N=29) biri veya ikisi de vefat eden bireylerden oluşmaktadır.

4.2. Ölçeklerin Betimsel Analizine İlişkin Bulgular

Katılımcıların doldurdıkları ölçeklerin betimsel analiz sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 4.2.'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Ölçeklerin Betimsel İstatistik Analiz Sonuçları

Değişkenler	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	SS	Skewness	Kurtosis		
Evlilik Ölçeği	Kaygısı351	,00	37,00	14,1991	8,63375	,180	,166	-,408	,330
Psikolojik Esneklik Ölçeği	351	76,00	175,00	127,4074	18,99573	,188	,166	-,206	,330
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	351	70,00	133,00	113,9398	8,18058	-1,915	,166	7,574	,330
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	351	27,00	115,00	93,1389	12,71692	-1,537	,166	6,027	,330
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	351	11,00	38,00	23,7407	4,58891	,168	,166	,817	,330
EYAÖ işlevsellik	351	6,00	30,00	20,2083	4,96763	-,495	,166	,514	,330
EYAÖ Bağlılık	351	5,00	25,00	20,9028	3,57183	-1,259	,166	2,830	,330
EYAÖ Yakınlık	351	3,00	15,00	13,5741	2,02636	-2,036	,166	6,206	,330
EYAÖ	351	4,00	20,00	16,3565	2,78831	-1,161	,166	3,421	,330
Tamamlayıcılık									
EYAÖ Çaba	351	2,00	10,00	8,6204	1,43846	-1,488	,166	3,631	,330
EYAÖ İşbirliği	351	7,00	15,00	13,4769	1,63946	-1,480	,166	2,705	,330
EYAÖ	351	3,00	15,00	6,9769	2,47676	,500	,166	,223	,330
Engellenmişlik									
EYAÖ Risk	351	3,00	15,00	10,1157	2,59705	-,419	,166	,272	,330
EYAÖ Uyum	351	2,00	10,00	6,6481	1,48990	,348	,166	,556	,330
Beklentisi									
PEÖ Değerler	351	10,00	70,00	54,1759	10,08229	-,701	,166	,893	,330
PEÖ Anda Olma	351	7,00	49,00	30,9722	9,26505	-,265	,166	-,157	,330
PEÖ Kabul	351	5,00	29,00	16,8009	5,45017	-,026	,166	-,328	,330
PEÖ Bağlamsal	351	3,00	21,00	12,8796	3,95373	-,073	,166	-,456	,330
Benlik									
PEÖ Ayrışma	351	3,00	21,00	12,5787	3,78163	,157	,166	-,247	,330
TCRTÖ Eşitlikçi	351	8,00	40,00	35,7546	5,28534	-2,132	,166	6,720	,330
Cinsiyet Rolü Alt Ölçeği									
TCRTÖ	351	13,00	40,00	30,6574	7,05943	-,420	,166	-,856	,330
Geleneksel Cinsiyet Rolü Alt Ölçeği									

Tablo 4.2. (devamı)

TCRTÖ Evlilik	351	8,00	27,00	13,6667	3,05454	1,491	,166	2,741	,330
Cinsiyet Rolü Alt Ölçeği									
TCRTÖ Kadın	351	8,00	33,00	23,2824	3,80561	-,429	,166	1,898	,330
Cinsiyet Rolü Alt Ölçeği									
TCRTÖ Erkek	351	6,00	23,00	10,5787	4,29855	,744	,166	-,408	,330
Cinsiyet Rolü Alt Ölçeği									

Araştırmaya katılan örneklem grubunun Evlilik Kaygısı Ölçeği toplam puan ortalama değerleri 14,1991, Ss değeri $\pm 8,63375$, hesaplanan en küçük değer 0, en büyük değer 37 olarak bulunmuştur. Psikolojik Esneklik Ölçeği toplam puan ortalama değerleri 127,4074, Ss değeri $\pm 18,99573$, hesaplanan en küçük değer 76, en büyük değer 175 olarak bulunmuştur. Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği toplam puan ortalama değerleri 113,9398, Ss değeri $\pm 8,18058$, hesaplanan en küçük değer 70, en büyük değer 133 olarak bulunmuştur. Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği Pozitif Anlam toplam puan ortalama değerleri 93,1389, Ss değeri $\pm 12,71692$, hesaplanan en küçük değer 27, en büyük değer 115 olarak bulunmuştur. Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği Negatif Anlam toplam puan ortalama değerleri 23,7407, Ss değeri $\pm 4,58891$, hesaplanan en küçük değer 11, en büyük değer 38 olarak bulunmuştur.

Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin alt boyutlarının toplam puan ortalama değerlerine bakıldığında, İşlevsellik Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 20,2083, Ss değeri $\pm 4,96763$, hesaplanan en küçük değer 6, en büyük değer 30; Bağlılık Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 20,9028, Ss değeri $\pm 3,57183$, hesaplanan en küçük değer 5, en büyük değer 25; Yakınlık Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 13,5741, Ss değeri $\pm 2,02636$, hesaplanan en küçük değer 3, en büyük değer 15; Tamamlayıcılık Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 16,3565, Ss değeri $\pm 2,78831$, hesaplanan en küçük değer 4, en büyük değer 20; Tamamlayıcılık Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 16,3565, Ss değeri $\pm 2,78831$, hesaplanan en küçük değer 4, en büyük değer 20; Çaba Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 8,6204, Ss değeri $\pm 1,43846$, hesaplanan en küçük değer 2, en büyük değer 10; İşbirliği Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri

13,4769, Ss değeri $\pm 1,63946$, hesaplanan en küçük değeri 7, en büyük değeri 15; Engellenmişlik Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 6,9769, Ss değeri $\pm 2,47676$, hesaplanan en küçük değeri 3, en büyük değeri 15; Risk Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 10,1157, Ss değeri $\pm 2,59705$, hesaplanan en küçük değeri 3, en büyük değeri 15; ve Uyum Beklentisi Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 6,6481, Ss değeri $\pm 1,48990$, hesaplanan en küçük değeri 2, en büyük değeri 10 olarak bulunmuştur.

Psikolojik Esneklik Ölçeğinin alt boyutlarının toplam puan ortalama değerlerine bakıldığında, Değerler ve Değerler Doğrultusunda Davranış Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 54,1759, Ss değeri $\pm 10,08229$, hesaplanan en küçük değeri 10, en büyük değeri 70; An'da Olma Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 30,9722, Ss değeri $\pm 9,26505$, hesaplanan en küçük değeri 7, en büyük değeri 49; Kabul Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 16,8009, Ss değeri $\pm 5,45017$, hesaplanan en küçük değeri 5, en büyük değeri 29; Bağlamsal Benlik Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 12,8796, Ss değeri $\pm 3,95373$, hesaplanan en küçük değeri 3, en büyük değeri 21; Ayrışma Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 12,5787, Ss değeri $\pm 3,78163$, hesaplanan en küçük değeri 3, en büyük değeri 21 olarak bulunmuştur.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin alt boyutlarının toplam puan ortalama değerlerine bakıldığında, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 35,7546, Ss değeri $\pm 5,28534$, hesaplanan en küçük değeri 8, en büyük değeri 40; Geleneksel Cinsiyet Rolü Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 30,6574, Ss değeri $\pm 7,05943$, hesaplanan en küçük değeri 13, en büyük değeri 40; Evlilik Cinsiyet Rolü Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 13,6667, Ss değeri $\pm 3,05454$, hesaplanan en küçük değeri 8, en büyük değeri 27; Kadın Cinsiyet Rolü Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 23,2824, Ss değeri $\pm 3,80561$, hesaplanan en küçük değeri 8, en büyük değeri 33; Erkek Cinsiyet Rolü Alt Boyutunun toplam puan ortalama değerleri 10,5787, Ss değeri $\pm 4,29855$, hesaplanan en küçük değeri 6, en büyük değeri 23 olarak bulunmuştur.

Basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde ölçeklerin değerleri -3 ile +3 arasında görülmektedir (Fidell, 2013). Bu sonuç, çalışmanın parametrik analizlerle

yürütülmesini sağlamaktadır. Diğer bir deyişle, analiz verilerinin normal dağılımı ihlal etmediği görülmektedir.

4.3. Ölçek Puanlarının Sosyodemografik Değişkenler ile Fark Testlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, araştırmada kullanılan ölçek puanlarının, cinsiyet, yaş, daha önceki romantik ilişki durumu, şu anki romantik ilişki durumu ve anne-baba birlikteliği gibi sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test eden analiz sonuçlarının bulguları paylaşılmaktadır.

4.3.1. Cinsiyet Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların evlilik kaygısı, psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rollerini tutumu, evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarının, cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla t-testi analizi yapılmıştır. Yapılan t-testi analizi sonuçları Tablo 4.3.'te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Analiz Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	sd	t	p
Evlilik Kaygısı Ölçeği	Kadın	217	14,4608	8,67252	349	4,470	,000
	Erkek	134	10,2313	8,51086			
Psikolojik Esneklik Ölçeği	Kadın	217	129,5392	20,00878	349	2,664	,008
	Erkek	134	123,8582	18,39710			
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	Kadın	217	115,2304	7,51864	349	4,289	,000
	Erkek	134	111,4328	8,86782			
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Kadın	217	92,9770	11,41857	349	-1,815	,070
	Erkek	134	95,6791	16,43836			
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Kadın	217	23,1797	4,47420	349	-2,302	,022
	Erkek	134	24,3582	4,94694			

Katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği toplam puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, Evlilik Kaygısı Ölçeği toplam puanları cinsiyete göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklı bulunmuştur ($t_{(349)}= 4,470$; $p<0,05$). Bu bulguya göre, kadın katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanları erkeklerden daha yüksek bulunmuştur.

Psikolojik Esneklik Ölçeği toplam puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, Psikolojik Esneklik Ölçeği toplam puanları cinsiyete göre, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(349)}= 2,664$; $p<0,05$). Buna göre, kadın katılımcıların Psikolojik Esneklik Ölçeği puanları erkeklerden daha yüksektir.

Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği toplam puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği toplam puanları cinsiyet gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklı bulunmuştur ($t_{(349)}= 4,289$; $p<0,05$). Bu bulguya göre, kadın katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanları erkeklerden daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği toplam puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam toplam puanlarında cinsiyete göre, istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($t_{(349)}= -2,302$; $p<0,05$). Bu bulguya göre erkek katılımcıların Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam puanları kadın katılımcılardan daha yüksek bulunmuştur. Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam puanlarında ise cinsiyete göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Özet olarak, kadın katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği, Psikolojik Esneklik Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanları erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Erkek katılımcıların ise Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam puanları kadın katılımcılardan daha yüksek olarak bulunmuştur. Evliliğe Yüklenen Pozitif

Anlam puanlarında ise cinsiyete göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

4.3.2. Yaş Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların evlilik kaygısı, psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rollerini tutumu, evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarının, yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.4.'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Ölçek Puanlarının Yaş Değişkenine Göre ANOVA Analiz Sonuçları

Değişkenler	N	Mean	Std. Deviation	sd	F	P	
Evlilik Kaygısı Ölçeği	<= 21	116	12,9138	9,19978			
	22 - 23	75	11,7200	9,18218			
	24 - 26	79	12,2532	8,65354			
	27+	81	14,3704	8,09080	2		
	Total	351	12,8462	8,84173	350	3,790	,024
Psikolojik Esneklik Ölçeği	<= 21	116	124,2500	20,21402			
	22 - 23	75	128,1600	18,64247			
	24 - 26	79	127,7468	19,15421	2		
	27+	81	130,7407	19,59960	350	,318	,728
	Total	351	127,3704	19,57869			
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	<= 21	116	113,7759	8,63067			
	22 - 23	75	113,9067	6,55573			
	24 - 26	79	112,0506	9,26656	2		
	27+	81	115,3580	7,89036	350	,945	,390
	Total	351	113,7806	8,25731			
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	<= 21	116	93,7241	14,26372			
	22 - 23	75	95,2267	12,93808			
	24 - 26	79	92,6456	14,68650			
	27+	81	94,6173	12,14554	2		
	Total	351	94,0085	13,59695	350	1,758	,174

Tablo 4.4. (devamı)

Evliliğe	Yüklenen	<= 21	116	23,6121	4,60391			
Negatif Anlam	22 - 23	75		23,2400	5,08267			
	24 - 26	79		23,4304	4,47696	2		
	27+	81		24,2099	4,66293	350	1,047	,352
	Total	351		23,6296	4,68854			

Katılımcıların ölçek puanlarının, yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, yaş değişkeninin, Evlilik Kaygısı Ölçeği (F=3,79; p>0,05), Psikolojik Esneklik Ölçeği (F=0,31; p>0,05), Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (F=0,95; p>0,05), Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam (F=1,76; p>.0,05) ve Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam (F=1,05; p>.0,05) puan ortalamaları ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

4.3.3. Daha Önceki Romantik İlişki Durumu Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların evlilik kaygısı, psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarının, daha önceki romantik ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla t-testi analizi yapılmıştır. Yapılan t-testi analizi sonuçları Tablo 4.5.'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Ölçek Puanlarının Daha Önceki İlişki Durumu Açısından t-Testi Analiz Sonuçları

Değişkenler	Daha önceki romantik ilişki durumu		n	Ortalama	SS	sd	t	p
	Evet	Hayır						
Evlilik Kaygısı Ölçeği	Evet	228	12,3816	8,78420	349	-1,342	,181	
	Hayır	123	13,7073	8,91925				
Psikolojik Esneklik Ölçeği	Evet	228	128,2237	19,52876	349	1,112	,267	
	Hayır	123	125,7886	19,65241				
Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği	Evet	228	113,2632	8,92855	349	-1,602	,110	
	Hayır	123	114,7398	6,77125				

Tablo 4.5. (devamı)

Evliliğe	Yüklenen	Pozitif	Evet	228	93,9474	14,88626	349	-,115	,909
Anlam			Hayır	123	94,1220	10,86473			
Evliliğe	Yüklenen	Negatif	Evet	228	23,7105	4,68520	349	,440	,660
Anlam			Hayır	123	23,4797	4,71021			

Tablo 4.5. incelendiğinde, ölçek puanlarının, daha önceki romantik ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları görülmektedir. Evlilik Kaygısı Ölçeği ($t_{(349)} = -1,342$; $p > 0,05$), Psikolojik Esneklik Ölçeği ($t_{(349)} = 1,112$; $p > 0,05$), Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ($t_{(349)} = -1,602$; $p > 0,05$) toplam puanlarının daha önceki ilişki durumuna göre, istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği bulunmuştur.

Katılımcıların Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği toplam puanlarının daha önceki romantik ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam toplam puanlarında ($t_{(349)} = -0,115$; $p > 0,05$) ve Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam puanlarında ($t_{(349)} = 0,440$; $p > 0,05$) daha önceki romantik ilişki durumuna göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

4.3.4. Şu anki Romantik İlişki Durumu Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların evlilik kaygısı, psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarının, şu anki romantik ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla t-testi analizi yapılmıştır. Yapılan t-testi analizi sonuçları Tablo 4.6.'da sunulmuştur.

Tablo 4.6. Ölçek Puanlarının Şu Anki Romantik İlişki Durumu Açısından t-Testi Analiz Sonuçları

Değişkenler	Şu anki romantik ilişki durumu		n	Ortalama	SS	sd	t	p
	İlişkim var.	İlişkim yok.						
Evlilik Kaygısı Ölçeği	İlişkim var.	İlişkim yok.	120	10,1833	8,20226	349	-4,160	,000
Psikolojik Esneklik Ölçeği	İlişkim var.	İlişkim yok.	120	127,1000	20,39171	349	-1,186	,852
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	İlişkim var.	İlişkim yok.	120	113,2750	9,44330	349	-,826	,409
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam Ölçeği	İlişkim var.	İlişkim yok.	120	95,0083	15,79783	349	,993	,321
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam Ölçeği	İlişkim var.	İlişkim yok.	120	23,0667	4,90024	349	-1,625	,105

Katılımcıların ölçek puanlarının, şu anki romantik ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları Tablo 4.6.'da gösterilmektedir. Evlilik Kaygısı Ölçeği toplam puanları, gruplar arasında şu anki romantik ilişki durumuna göre, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(349)}= 4,160$; $p<0,05$). Bu bulguya göre aktif bir romantik ilişkisi olmayan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanları şu anda romantik ilişkisi olan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanlarından daha yüksek olarak bulunmuştur.

Diğer ölçekler incelendiğindeyse, şu anki romantik ilişki durumunun, ölçek puanlarında, gruplar arasında istatistiksel olarak bir fark oluşturmadığı görülmüştür (Psikolojik Esneklik Ölçeği ($t_{(349)}= 1,186$; $p>0,05$); Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ($t_{(349)}= -0,826$; $p>0,05$); Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam ($t_{(349)}= 0,993$; $p>0,05$) ve Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam ($t_{(349)}= -1,625$; $p>0,05$)).

4.3.5. Anne-Baba Birlikteliği Durumu Değişkeni ile Evlilik Kaygısı, Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutumu ve Psikolojik Esneklik Puanlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların evlilik kaygısı, psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarının, anne-babalarının birlikte olma durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.7.'de sunulmuştur.

Tablo 4.7. Ölçek Puanlarının Anne-Baba Birlikteliği Durumu Açısından ANOVA Analiz Sonuçları

Değişkenler	n	Ortalama	SS	sd	F	p
Evlilik Kaygısı Ölçeği						
İkisi de sağ birlikte.	300	12,3433	8,76860			
Boşanmış veya ayrı yaşıyorlar.	22	14,5455	9,84028	2	3,790	,024
Biri ya da ikisi vefat etti.	29	16,7586	7,91768	350		
Total	351	12,8462	8,84173			
Psikolojik Esneklik Ölçeği						
İkisi de sağ birlikte.	300	127,0700	19,95040			
Boşanmış veya ayrı yaşıyorlar.	22	130,3636	17,42343	2	,318	,728
Biri ya da ikisi vefat etti.	29	128,2069	17,46093	350		
Total	351	127,3704	19,57869			
Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği						
İkisi de sağ birlikte.	300	113,6133	8,38560			
Boşanmış veya ayrı yaşıyorlar.	22	113,4091	7,44286	2	,945	,390
Biri ya da ikisi vefat etti.	29	115,7931	7,43245	350		
Total	351	113,7806	8,25731			

Tablo 4.7. (devamı)

Evliliğe	İkisi de sağ	300	94,4400	13,77967			
Yüklenen Pozitif	birlikte.						
Anlam	Boşanmış veya	22	88,8636	12,88519	2		
	ayrı yaşıyorlar.				350	1,758	,174
	Biri ya da ikisi de	29	93,4483	11,64838			
	vefat etti.						
	Total	351	94,0085	13,59695			
Evliliğe	İkisi de sağ	300	23,4833	4,75729			
Yüklenen	birlikte.						
Negatif Anlam	Boşanmış veya	22	24,2727	4,81250	2		
	ayrı yaşıyorlar.				350	1,047	,352
	Biri ya da ikisi de	29	24,6552	3,75382			
	vefat etti.						
	Total	351	23,6296	4,68854			

Tablo 4.7. incelendiğinde, katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanlarının anne-baba birlikteliği durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evlilik kaygısı puan ortalamalarının, anne-baba birlikteliği durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmüştür ($F=3,79$; $p<0,05$). Levene testine göre tüm alanlarda homojenlik varsayımı karşılandığından Scheffé Post hoc testi kullanılmıştır. Yapılan çoklu karşılaştırma sonucuna göre anne babasının ikisi de sağ birlikte olan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği toplam puanları, biri ya da ikisi de vefat eden katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde daha düşük olarak bulunmuştur.

Anne-baba birlikteliği durumunun, Psikolojik Esneklik Ölçeği ($F=0,31$; $p>0,05$), Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ($F=0,94$; $p>0,05$), Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam ($F=1,76$; $p>0,05$) ve Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam ($F=1,05$; $p>0,05$) puan ortalamaları ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

4.4. Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Evlilik kaygısının, psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam düzeyleri ile arasındaki korelasyonel ilişkilere bakılan Pearson korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.8.'de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Evlilik Kaygısı Ölçeği ile Psikolojik Esneklik Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam ve Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam Arasındaki Korelasyon Analiz Sonuçları

Değişkenler	Psikolojik Esneklik Ölçeği	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği	Evliliğe	
			Tutum Pozitif Anlam	Yüklenen Negatif Anlam
Evlilik Kaygısı Ölçeği	r	,101	-,271**	,239**
	p	,058	,000	,000
	n	351	351	351

Evlilik kaygısı puanları ile psikolojik esneklik puanları arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-,122$; $p<0.05$). Buna göre, psikolojik esneklik puanları arttıkça, evlilik kaygısı puanları azalmaktadır.

Evliliğe yüklenen pozitif anlam puanları ile evlilik kaygısı puanları arasında da negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=-,271$; $p<0.01$). Bu bulgu, evliliğe yüklenen pozitif anlam puanları artış gösterdikçe, evlilik kaygısı puanlarının azalacağını göstermektedir.

Evliliğe yüklenen negatif anlam puanları ile evlilik kaygısı puanları arasında ise pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gösterilmiştir ($r=,239$; $p<0.01$). Bu durum, evliliğe yüklenen negatif anlam puanları arttıkça, evlilik kaygısı puanlarının da arttığı anlamına gelmektedir.

Evlilik kaygısı puanları ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puanları arasındaki ilişkiye bakıldığında ise değişkenler arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p=0,58>0,05$).

4.5. Regresyon Analizi Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Psikolojik esneklik, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlamın katılımcıların evlilik kaygısı düzeylerini açıklama gücünü gösterebilmek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 4.9.'da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Evlilik Kaygısı Ölçeği ile Psikolojik Esneklik Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam ve Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam Arasındaki Regresyon Analiz Sonuçları

Model		Standardize edilmemiş		Standardize edilmiş		
		Koefficient	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	Sabit	8,197	6,665		1,230	,220
	Psikolojik Esneklik	-,030	,022	-,066	-1,340	,181
	Ölçeği					
	Toplumsal Cinsiyet	,147	,053	,137	2,786	,006
	Rolleri Tutum Ölçeği					
	Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	-,235	,033	-,361	-7,129	,000
	Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	,585	,095	,310	6,138	,000

a. Bağımlı Değişken : Evlilik Kaygısı Ölçeği

R= 441 $R^2 = 194$

F=20,835 $P<0.00$

Analiz sonuçlarına göre, oluşturulan modeldeki açıklayıcı değişkenlerin, bağımlı değişken olan evlilik kaygısının %19'unu açıkladığı görülmüştür ($R^2 = 194$). Evliliğe yüklenen pozitif anlamın evlilik kaygısını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür ($t=-7,129$; $p=0,000<0,005$). Bu sonuca göre, evliliğe yüklenen pozitif anlam 1 birim arttığında evlilik kaygısı puanı $-,235$ birim artmaktadır ($\beta=-$

,235; $t=-7,129$; $p=0,000<0,005$). Evliliğe yüklenen negatif anlam puanının, evlilik kaygısı puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilediği bulunmuştur ($t=6,138$; $p=0,000<0,005$). Buna göre, evliliğe yüklenen negatif anlam 1 birim arttığında evlilik kaygısı puanı ,585 birim artmaktadır ($\beta=,585$; $t=6,138$; $p=0,000<0,005$). Psikolojik esneklik ($t=-1,340$; $p=0,181>0,005$) ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun ($t=2,786$; $p=0,006>0,005$) ise evlilik kaygısı düzeyini açıklamada anlamlı bir yordayıcı etkisinin olmadığı görülmüştür.

4.6. Hipotezlerin Sonuçları

1. Evlilik kaygısı ile evliliğe yüklenen pozitif anlam arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.
2. Evlilik kaygısı ile evliliğe yüklenen negatif anlam arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.
3. Evlilik kaygısı ile eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolü arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
4. Evlilik kaygısı ile geleneksel toplumsal cinsiyet rolü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
5. Evlilik kaygısı ile psikolojik esneklik arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.
6. Evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam evlilik kaygısını yordarken, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik evlilik kaygısını yordamamaktadır.
7. Evlilik kaygısı, evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik bazı sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır. Kadın katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği, Psikolojik Esneklik Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanları erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Erkek katılımcıların ise Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam puanları kadın katılımcılardan daha yüksektir. Şu anda aktif bir romantik ilişkisi olmayan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanları şu anda romantik ilişkisi olan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanlarından daha yüksek olarak bulunmuştur. Anne-babasından ikisi de sağ ve birlikte olan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği toplam puanları, biri ya da ikisi de vefat eden katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde daha düşük olarak bulunmuştur.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma bulguları ilgili alanyazın ile karşılaştırılarak tartışılmıştır. Bölüm sonunda sonuç ve öneriler kısmı verilmiştir.

5.1. Tartışma

Araştırma sonucuna göre, kadın katılımcıların erkek katılımcılardan daha yüksek evlilik kaygısı puanları gösterdiği bulunmuştur. Alanyazındaki diğer araştırmalar incelendiğinde, benzer sonucu bulan başka araştırmalar da olduğu görülmüştür. Buna örnek olarak, Sezer (2019)'un araştırması verilebilir. 17-38 yaş aralığında 390 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmanın örnekleminde de kadın ve erkek grupları arasında cinsiyet değişkenine göre farklı sonuçların bulunması bu bulguyu destekler niteliktedir. Diğer yandan, Güler (2021) tarafından, 18-25 yaş aralığındaki 454 katılımcı ile yürütülen araştırmada, cinsiyet değişkenine göre evlilik kaygısı puanlarında farklılaşma görülmemiştir. Araştırmaya katılan örneklem gruplarının demografik özelliklerindeki farklılıklar sebebiyle bu durum oluşmuş olabilir.

Bir diğer araştırma bulgusu, evliliğe yüklenen pozitif anlam puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma bulunmazken, evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarında, erkek katılımcıların, kadın katılımcılara göre daha yüksek puanlara sahip olmasıdır. Bu bulgu, alanyazındaki farklı araştırmalar tarafından desteklenmektedir. Güler (2021) yaptığı araştırmasında aynı sonucu bulurken; üniversite öğrencileri ile araştırmasını yürüten Yıldırım (2019) ve boşanmış ve evlenmemiş kişiler ile araştırmasını yapan Tekin (2020), Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin negatif anlam alt boyutundaki “engellenmişlik düzeylerinden erkek katılımcıların kadın katılımcılardan daha yüksek puanlar aldıklarını bulmuşlardır. Diğer taraftan, yapılan araştırmalara evliliğe yüklenen pozitif anlam bağlamında bakıldığında kadınların erkeklerden daha yüksek puanlar aldığı çalışmalar mevcuttur (Günay ve Bener, 2013; Ümmet, 2017; Tekin, 2020). Yazıcı ve Demirli (2020)'nin

yaptığı araştırmada ise evliliğe yüklenen pozitif anlamda ve evliliğe yüklenen negatif anlamda da cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bulgular arasındaki bu farklılıklar, örneklem grubunu belirleyen özelliklere göre oluşmuş olabilir. Verilerin toplandığı şehir, yaş grubu farklılıkları buna yol açmış olabilirken yıllar içerisinde yaşanan kültürel ve ekonomik değişimler de özellikle evliliğe yüklenen pozitif anlam puanlarındaki değişime yol açmış olabilir.

Araştırmaya katılan örnekleme, kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanları, erkeklere göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olarak bulunmuştur. Ölçeğin puanlandırması ile ilgili bilgiler ışığında, kadınların aldıkları yüksek puanlar daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri tutumuna sahip olduklarını gösterirken, erkeklerin aldıkları düşük puanlar daha geleneksel toplumsal cinsiyet rolü tutumuna sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuç literatürdeki diğer araştırmalar ile uyumludur (Kodan Çetinkaya, 2013; Kulik, 1999; Öngen ve Aytaç, 2013; Tüfekçibaşı, 2021; Zeyneloğlu, 2008; Sönmez, 2022). Kadınların, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini daha eşitlikçi bir zemine getirme ihtiyacı içerisinde olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Tezcan ve Coşkun, 2004). Bu duruma sebep olarak gösterilebilecek, kadınların eskiye göre eğitime ulaşma, iş hayatına girme ve seslerini toplumda daha fazla duyurabilme imkanı kazanmaları gibi durumlar, bu tutum değişikliğini şekillendirmektedir.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (2013)'nın yaklaşık 12 bin kadın katılımcıya ulaşarak yaptığı araştırmaya göre, kadınların %90'ının geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini reddettiği görülmüştür. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin, kadınlara evi ve aileyi geçindirme sorumluluğunu tek başına verdiği düşünüldüğünde, kadınların bu bakış açısından daha eşitlikçi bir tutuma geçmeleri anlaşılabilir. Diğer yandan, aynı sebepten ev ve aile konusunda erkeğe sadece maddi sorumluluk yükleyen geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin erkekler tarafından benimsenip, onlara daha fazla sorumluluk yükleyecek olan eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri tutumunu kadınlara göre daha geç benimsemeleri bu sebeplerle açıklanabilir. Kadın ve erkek arasındaki bu tutum farkı ise, evlilik ve aile hayatını yorumlama biçimlerini etkileyerek evliliğe duydukları kaygı düzeylerini artırabilir. Bunu destekleyen araştırmalar olsa da (Sönmez, 2022), araştırma sonucunda toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ile evlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Araştırmada Evlilik Kaygısı Ölçeğinin, şu anki romantik ilişki durumuna göre gruplar arasında bir farklılaşmaya sebep olup olmadığına bakılmıştır. Bu noktada elde edilen bulgu, şu anda aktif bir romantik ilişkisi olmayan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanlarının romantik ilişkisi olan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan önceki araştırmalarda bulunan bulgularla bu araştırmadaki bu bulgu uyumludur (Sezer, 2019; Güler 2021). Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı (1984) açısından 17-30 yaş arasındaki dönemin yakınlık kurma ve yakın ilişkiler kurma bağlamından önemi bilinmekte ve bu dönemi bu görevi yerine getiremeden tamamlayan bireyin yalnızlık ve yalıtılmışlık hissi ile karşılaşacağı ifade edilmektedir. Özdemir ve Tatar (2019)'ın yalnızlığı yordayan faktörleri araştırdıkları çalışmalarında, kaygının yalnızlığı yordadığını bulmuşlardır. Bu bağlamda, bu yaş grubunda romantik ilişkiye sahip olmayan bireylerin kendilerini yalnız hissederek evlilik ve yeni ilişkiler geliştirme bağlamında kaygı gösterdikleri söylenebilir.

Araştırmada, anne-babasından ikisi de sağ ve birlikte olan katılımcıların evlilik kaygılarının, anne babaları boşanmış veya biri ya da ikisi de vefat eden katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha düşük olarak bulunmuştur. Evliliğe duyulan korkuyu araştıran bir çalışmada, anne-babalarının ilişki durumlarının çocukların evliliğe yönelttikleri korku ve yorumlama biçimini etkilediği görülmüştür (Akbaş ve ark., 2019). Buna göre, anne babalarının ilişkilerinin mutlu olduğunu söyleyen katılımcıların evliliğe duydukları korkunun daha düşük olduğu bulunmuştur. Bireyler evlilik ve toplumsal cinsiyet rolleri kavramlarını ilk kez kendi kök ailelerinde gözlemledikleri için anne-baba birlikteliğinin de boşanma veya kayıp yaşanan ailelere kıyasla katılımcıların evliliğe yönelik daha olumlu bir bakış açısı geçirmelerine sebep olmuş olabilir.

Araştırmanın bulgularında, evliliğe yüklenen pozitif anlam puanları ile evlilik kaygısı puanları arasındaki ilişkide, negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yani evliliğe yüklenen pozitif anlam puanları artış gösterdikçe, evlilik kaygısı puanlarının azaldığı görülmektedir. Evliliğe yüklenen negatif anlam puanları ile evlilik kaygısı puanları arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu gösterilmiştir. Bu durum, evliliğe yüklenen negatif anlam puanları arttıkça, evlilik kaygısı puanlarının da arttığı anlamına gelmektedir. Özetlemek gerekirse, evlilik

kaygısı evliliğe yüklenen pozitif anlama göre azalmakta, negatif anlama göre ise artış göstermektedir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada, evlilik hakkında korku duyan öğrencilerin, korku düzeyi daha düşük öğrencilere göre evliliği daha negatif değerlendirdikleri bulunmuştur (Akbaş ve ark., 2019). Bireylerin olayları veya meseleleri değerlendirirken daha çok negatife odaklanması olarak adlandırılan olumsuz düşünce yanlılığının (Amin ve ark., 1998), kaygı düzeylerini yordadığı görülmüştür (Olthuis ve ark., 2012). Bu yönüyle, evlilik konusunda yüksek kaygı düzeylerine sahip kişilerin, olumsuz değerlendirme yapmaya yatkın olduklarını ve evlilik konusundaki negatif düşüncelerinin evlilik kaygılarını arttırdıkları söylenebilir. Bu durum araştırma sonucunda elde edilen, evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarının evlilik kaygısını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı sonucunu da destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan kadın katılımcıların psikolojik esneklik düzeyleri erkeklerin psikolojik esneklik düzeylerine göre anlamlı olarak daha yüksek düzeyde farklı bulunmuştur. Ülkemizde daha önce yapılan araştırmalarda psikolojik esnekliğin cinsiyet değişkenine göre fark göstermediği bulunmuşken (Seyrek, Ersanlı, 2017; Kuşçu, 2019; Acar, 2022), yurtdışı araştırmalarında kadınların psikolojik esneklik düzeyleri erkeklerden daha düşük bulunmuştur (Tyndall ve ark., 2018). Araştırmada bulunan sonuç mevcut literatür ile çelişmektedir. Bu durum kullanılan ölçüm aracının farklılığından dolayı oluşmuş olabileceği gibi, örneklemden dolayı da kaynaklanmış olabilir. Alandaki psikolojik esneklik ile ilgili çalışmaların odak noktası demografik faktörlerdense daha çok yaşanan psikolojik rahatsızlıklarla ilgili olduğu görülmektedir (Lillis, Hayes ve Levin, 2011; Levin vd., 2014). Kabul ve Kararlılık Terapisi yaklaşımı gereği mevcut durumun oluşturabileceği acılardan ziyade bu durumları değerlendirme biçimindeki yapılabilecek değişimler ve bu değişimlerle oluşturulabilecek anlamlı bir hayata ulaşmaya odaklanır (Harris, 2019). Her ne kadar, bu sebeple tanı koymaktan ziyade atılabilecek adımların üzerinde daha çok dursa da, müdahale gruplarının daha efektif bir biçimde şekillendirilebilmesi adına demografik değişkenlerle yapılacak araştırmalar da önem teşkil etmektedir. Cinsiyet değişkeninde oluşan bu farklılaşmanın yapılacak başka araştırmalarla da desteklenmeye ihtiyacı vardır.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda, evlilik kaygısı puanları ile psikolojik esneklik puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, psikolojik esneklik puanları arttıkça, evlilik kaygısı puanları azalmaktadır. Alanyazınında daha önce psikolojik esneklik ile evlilik kaygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir araştırma bulunamamıştır. Ancak psikolojik esneklik ile yakın ilişkiler, evlilik ilişkisi gibi konuları araştıran bazı çalışmalar vardır. Örneğin evlilik uyumu ile psikolojik esneklik arasındaki ilişkiyi ölçen araştırmalarda pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Baruch ve ark., 2012; Honarparvaran ,2014; Ziapour ve ark.,2017; Kuşçu, 2019). Kabul ve Kararlılık Terapisinin etkili müdahale çalışmaları yaptıkları bilindiğinden, psikolojik esneklik ile evlilik öncesi ve evlilik ile ilgili daha fazla araştırma yapılması ve literatür ile desteklenen alanlarda müdahale çalışmaları yapılması hem bilim dünyası hem de toplum açısından faydalı olacaktır.

5.2. Sonuç

Yapılan araştırmada, evlilik kaygısının evliliğe yüklenen anlam, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve psikolojik esneklik ile ilişkisi incelenmiştir. Bulgulara göre, kadın katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği, Psikolojik Esneklik Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanları erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Erkek katılımcıların ise Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam puanları kadın katılımcılardan daha yüksektir. Şu anda aktif bir romantik ilişkisi olmayan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanları şu anda romantik ilişkisi olan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği puanlarından daha yüksek olarak bulunmuştur. Anne-babasından ikisi de sağ ve birlikte olan katılımcıların Evlilik Kaygısı Ölçeği toplam puanları, biri ya da ikisi de vefat eden katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde daha düşük olarak bulunmuştur.

Yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda, evlilik kaygısı puanları ile psikolojik esneklik puanları arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, psikolojik esneklik puanları arttıkça, evlilik kaygısı puanları azalmaktadır. Evliliğe yüklenen pozitif anlam puanları ile evlilik kaygısı puanları arasında da negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu bulgu, evliliğe yüklenen pozitif anlam puanları artış gösterdikçe, evlilik kaygısı puanlarının azaldığını göstermektedir. Evliliğe yüklenen negatif anlam puanları ile

evlilik kaygısı puanları arasında ise pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gösterilmiştir. Bu durum, evliliğe yüklenen negatif anlam puanları arttıkça, evlilik kaygısı puanlarının da arttığı anlamına gelmektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre ise, oluşturulan modeldeki açıklayıcı değişkenlerin, evlilik kaygısının %19'unu açıkladığı görülmüştür. Evliliğe yüklenen pozitif anlam ve evliliğe yüklenen negatif anlam puanlarının evlilik kaygısını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur.

5.3. Öneriler

Evlilik kaygısı kavramı henüz bir yeni bir kavram olduğundan ötürü, alanyazındaki araştırma sayısı çok azdır. Diğer taraftan günümüzde insanların gittikçe bireysel ve yalnız bir hayat tarzına sahip olmaya başlaması ile değişen bakış açılarını da göz önünde bulundurarak yakın ilişkiler, evlilik ve aile hayatı üzerine daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Özellikle gençlerin değişen toplum yapısı, toplumsal cinsiyet rolleri ve teknolojik gelişmeler etkisi ile kendilerini önceki kuşaklardan ayrı bir yere konumlandırarak anlaşılmayı bekledikleri görülmektedir. Bunu sağlayabilmek için geçmiş araştırmalar göz önünde bulundurularak yeni kavramların ortaya atılması ve trendlerdeki değişimlerin dikkatle gözlemlenmesi son derece önemlidir. Bu araştırmada yer verilen değişkenlerin farklı boyutları ve başka değişkenler ile birlikte evlilik kaygısı konusunu tekrar ele alarak bu araştırmada desteklenen bulguların farklı örneklem (boşanmış, daha yüksek yaş grubu) ile tekrarlanması faydalı olacaktır.

Bu araştırmada bulunan bulgular değerlendirilerek, uygulama alanında çalışan uzmanlar (aile ve evlilik danışmanları, psikologlar, psikolojik danışmanlar ve sosyal politika geliştiricileri) tarafından evlilik kaygısını oluşturan ve sürdüren faktörler daha dikkatli bir biçimde ele alınarak seminerler, grup çalışmaları, danışmanlık hizmetleri ve müdahale programları geliştirmek gibi çalışmalara yer verilmelidir. Evlilik ve evlilik öncesi ilişkisi olan kişilere yönelik çalışmalar daha fazla olsa da bekar bireylerin evliliğe yükledikleri anlamlara yönelik daha fazla çalışma yapılması, kişilerin psikolojik esnekliklerinin geliştirilmesi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile ilgili küçük yaşlardan itibaren başlayarak toplumda bilinç oluşturulması gerekmektedir.

REFERANSLAR

- Acar, S. (2022). Psychological flexibility as a predictor of coping self-efficacy among university students, *International Journal of Educational Research*, 13(3), 31-45. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1035566>
- Adak, N. (2016). Evlilik veya Evlilik Dışı Birlikte Yaşama: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Sosyoloji Dergisi, Armağan Sayısı*, 23-40.
- Akbaş, M., Gökyıldız, Ş., Onat Köroğlu, C. , Öztürk, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler. *Cukurova Medical Journal*, 44(1), 93-100.
- Akın, M. H. ve Aydemir, M. A. (2007). Üniversitede okuyan kız öğrencilerin cinsiyet rolü tutumları bağlamında aile ve evlilik kurumlarına bakışları (Selçuk Üniversitesi örneği). *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, 0(18), 43-60.
- Akkaş, İ. (2019). Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları çerçevesinde ortaya çıkan toplumsal cinsiyet ayrımcılığı. *EKEV Akademi Dergisi. ICOAEF Özel Sayısı*, 97- 118.
- Amin, N. , Foa, E. B. , Coles, M. E. (1998). Negative interpretation bias in social phobia. *Behaviour Research and Therapy*, 36(10), 945–957.
- Aydın, B. ve Kavuncu, N. (1991). Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki lise öğrencilerinde cinsiyet rollerinin araştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 1 (2), 53-65.
- Aydın, U., & Bulgan, G. (2017). Çocuklarda sınav kaygısı ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim online*, 16(2), 887-899.
- Bakioğlu, F. ve Türküm, A. S. (2019). Toplumsal cinsiyet rolleri ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlaması. Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 27(2), 717-725.
- Baruch, D., Kanker, J., & Busch, A. (2012). Acceptance and commitment therapy: enhancing the relationships. *Journal of clinical case studies*, 8(3), 241-257.
- Baucom, D. H., Epstein, N. B., LaTaillade, J. J., & Kirby, J. S. (2008). Cognitive-behavioral couple therapy.
- Baykal, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri İle İlgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*. 1(2), 66-75.
- Berscheid, E., & Regan, P. C. (2005). The psychology of interpersonal relationships: Pearson Prentice Hall. *Can you relate*, 387.

- Berscheid, E., & Walster, E. (1974). A little bit about love. *Foundations of interpersonal attraction, 1*, 356-381.
- Bildik, T. (2007). Sınav Kaygısı, İzmir: İlya Psikoloji Dizisi.
- Bond, F. W., & Hayes, S. C. (2002). ACT at work. *Handbook of brief cognitive behaviour therapy*, 117-140.
- Bond, F. W., Hayes, S. C. ve Barnes-Holmes, D. (2006). Psychological flexibility, ACT, and organizational behavior. *Journal of Organizational Behavior Management, 26*(1), 25-54.
- Bowlby, J. (1980). By ethology out of psycho-analysis: an experiment in interbreeding.
- Curran, M. A., Utley, E. A., & Muraco, J. A. (2010). An exploratory study of the meaning of marriage for African Americans. *Marriage & Family Review, 46*(5), 346-365.
- Cüceloğlu, D. (2000). İnsan insana. *İstanbul: Remzi Kitabevi*.
- Çam, M. O., Engin, E., & Uğuryol, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Gelişimi Ve Güven Duygusu. *Journal Of International Social Research, 10*(51).
- Çelik, C. K. (2006). *Eğitim yöneticilerinin mesleki tükenmişlikleri ile evlilik doyumları arasındaki ilişki* (Master's thesis, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Çelik, E., & Erkilet, G. (2019). Evlilik Kaygısı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 2*(1), 47-57.
- Eagly, A. H. ve Chaiken, S. (2007). The advantages of an inclusive definition of attitude. *Social Cognition, 25*(5), 582-602.
- Erikson, Erik, H., İnsanın Sekiz Çağı, (çev. Bedirhan Üstün-Vedat Şar), Ankara, 1984, s. 39 vd.
- Erişti, A. (2010). Bağlanma Stilleri. *Kişilik Özellikleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir*.
- Erol, M. (2008). Toplumsal cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 32* (2), 199-219.
- Eroğlu, K., Kısa, S., Kocaöz, S., Taşkın, L., Vefikuluçay, D. ve Zeyneloğlu, S. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6*(1), 775-792.

- Francis, A. W., Dawson, D. L., & Golijani-Moghaddam, N. (2016). The development and validation of the Comprehensive assessment of Acceptance and Commitment Therapy processes (CompACT). *Journal of Contextual Behavioral Science*, 5(3), 134-145.
- Geçtan E. (1984). Çağdaş yaşam ve normal dışı davranışlar. *Maya Yayınları*, Ankara.
- Güler, K. (2021). *Evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı ile evliliğe yükledikleri anlam ve evlilik beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Günay, G. ve Bener, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15 (3), 157- 171.
- Güner, K. Z. (2014). Erken dönem uyumsuz şemalar, ilişkilerdeki bilişsel süreçler, yüklemeler, evlilikte sorunlarla başa çıkma yollarının evlilik uyumu ile ilişkisi. *Maltepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye*.
- Harris, R. (2019). *ACT'i kolay öğrenmek: İlkeler ve ötesi için hızlı bir başlangıç*. (Çev. H. T. Karatepe, K. F. Yavuz). (4. baskı). İstanbul: Litera Yayıncılık. (Orijinal Yayın Tarihi, 2009)
- Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A., & Lillis, J. (2006). Acceptance and commitment therapy: Model, processes and outcomes. *Behaviour research and therapy*, 44(1), 1-25.
- Honarparvaran, N. (2014). Effect of acceptance and commitment approach (ACT) on divorce and marital adjustment of women affected by spouse's betrayal. *Journal of Women and Society*, 5(2),135-50.
- Hortaçsu, N. (1991). Evlilik ve boşanma nedenlerine verilen önemi etkileyen faktörler olarak değerlendirme yaklaşımı, cinsiyet ve medeni durum. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 1(1).
- İmamoğlu, S. (2008). Genç yetişkinlikte kişilerarası ilişkilerin cinsiyet, cinsiyet rolleri ve yalnızlık algısı açısından incelenmesi. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Johnson, J. L., Repta, R., & Kalyan, S. (2011). Implications of. *Designing and Conducting Gender, Sex, and Health Research*, 39.
- Kaplan, K. (2016). *Evli bireylerde, evlilik rollerine ilişkin tutumların, evli bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının ve bunun evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerinin incelenmesi*: Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Lisansüstü Enstitüsü, İstanbul.
- Karakuş, S., & Akbay, S. E. (2020). Psikolojik Esneklik Ölçeği: Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 32-43.

- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne*, 1 (2), 21-43. Erişim adresi: <https://www.nesnederjisi.com/makale/pdf/1382880308.pdf>.
- Köknel, Ö. (1985). *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*, Altın Kitaplar Yayınevi. *Baskı, İstanbul*.
- Kulik, L. (1999). Gendered personality disposition and gender role attitudes among Israeli students. *The Journal of Social Psychology*, 139(6), 736-747. DOI:10.1080/00224549909598253.
- Kutunis, R., & Tunç, T. (2013). Hemşirelerde Benlik Saygısı İle Durumluk Ve Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki: Bir Üniversite Hastanesi Örneği. *Is, Guc: The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 15(2).
- Levin, M. E., Hildebrandt, M. J., Lillis, J., & Hayes, S. C. (2012). The impact of treatment components suggested by the psychological flexibility model: A meta-analysis of laboratory-based component studies. *Behavior Therapy*, 43(4), 741-756.
- Lindsey, E. W. (2012). Girl's and boy's play form preferences and gender segregation in early childhood. In *Psychology of gender differences* (pp. 9-24). Nova Science Publishers, Inc..
- Luoma, J. B., Hayes, S. C. ve Walser, R. W. (2017). *Learning ACT: An acceptance and commitment therapy skills training manual for therapists*. (2nd ed.). Oakland, CA: An Imprint of New Harbinger Publications.
- Meissner, W. W. (1978). The conceptualization of marriage and family dynamics from a psychoanalytic perspective.
- Muench, D. M., & Landrum, R. E. (1994). Family dynamics and attitudes toward marriage. *The journal of psychology*, 128(4), 425-431.
- Olthuis, J. V., Stewart, S. H., Watt, M. C., Sabourin, B. C. ve Keogh, E. (2012). Anxiety Sensitivity and Negative Interpretation Biases: Their Shared and Unique Associations with Anxiety Symptoms. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 34(3), 332-342.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013) Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Journal of Sociological Studies*, 0(48), 1-18.
- Özabacı, N., Körük, S., & Ahmet, K. (2018). Evliliğe yüklenen anlam ölçeğinin (EYAÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 8(50), 235-259.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (33).

- Özcan, A. (2012). Toplumsal cinsiyet eğitiminin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumlarına etkisi. Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Özdemir, H. ve Tatar, A.(2019). Genç Yetişkinlerde Yalnızlığın Yordayıcıları: Depresyon, Kaygı, Sosyal Destek, Duygusal Zeka. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1 (2), 93-101.
- Özgül, F. (2003). Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinde durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 15*.
- Özgül, İ. E. (2014). Evlilik ve aile terapisi.
- Özğürlü, K. (2013). *Evlilik Raporu (Evlilik-Aile ve Yaşam Birlikteliği)*. Altın Kitaplar. İstanbul.
- Rolfe, D. J. (1975). *Marriage preparation manual: A guide for host couples and facilitators organizing marriage preparation and pre-cana-programs for groups of engaged couples*. Paulist Press.
- Seçgin, F., & Tural, A. (2011). Attitudes on gender roles of primary school teacher candidates. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(4), 2446-2458.
- Seyrek, Ö. D., & Ersanlı, K. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Yaşamın Anlamı İle Psikolojik Esneklik Arasındaki İlişki. *Electronic Turkish Studies*, 12(4).
- Sezer, S.(2019). *Evli olmayan bireylerde evlilik kaygısı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve umutsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). T.C. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sönmez, N. (2022). Evlenmemiş Genç Bireylerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumları, Evlilik Tutumları Ve Evlilik Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
- Sperling, M. B., & Berman, W. H. (Eds.). (1994). *Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives*. Guilford Press.
- Spielberger, C. D. (1972). Anxiety as an emotional state. *Anxiety-Current trends and theory*, 3-20.
- Tekin, S. (2020). *Evlenmemiş ve Evlenip Boşanmış Bireylerin Evliliğe Yükladıkları Anlam* (Yüksek Lisans Tezi). T.C. İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite mezunlarının kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31.1), 243-253.

- Tezcan S, Coşgun, Y. (2004). Türkiye’de 20. Yüzyılın son çeyreğinde kadınlarda ilk evlenme yaşı değişimi ve günümüz evlilik özellikleri. *Nüfusbilim Dergisi\Turkish Journal of Population Studies*, 26, 15-34. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/213577>.
- Tüfekçibaşı, S. (2021). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile bilişsel esneklik ve otantiklik arasındaki ilişkiler. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük İçinde. (2020). Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2020, 26 Şubat). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri*. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33708>. Erişim tarihi: 01 Nisan 2020.
- Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. (2013). Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (Yayın No: NEE-HÜ.14.01). Erişim adresi: <http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/Turkiye-Nufus-ve-Sa%C4%9Flik-Arastirmasi-2013.pdf>.
- Tyndall, I., Waldeck, D., Pancani, L., Whelan, R., Roche, B., & Pereira, A. (2018). Profiles of Psychological Flexibility: A latent class analysis of the Acceptance and Commitment Therapy model. *Behavior Modification*, 1-29.
- Ümmet, D. (2017). Üniversite Mezunu Evli Bireylerin Evlilik Algıları Üzerine Metaforik Bir İnceleme. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1/12), 205 - 235.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 35, 29-56.
- Vefikuluçay, A. D. , Zeyneloğlu, A. S. , Eroğlu, P. K. ve Taşkın, P. L. (2007). Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14(2), 26-38.
- Willoughby, B. J., Hall, S. S., & Luczak, H. P. (2015). Marital paradigms: A conceptual framework for marital attitudes, values, and beliefs. *Journal of Family Issues*, 36(2), 188-211.
- Yazıcı, B. ve Demirli, C. (2020). Evlilik Kararı Alan Bireylerin Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkilerin İncelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(7) , 295-326.
- Yıldırım, N. H. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleri ile Evliliğe Yükledikleri Anlam ve Eş Seçme Kriterleri Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). T.C. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yükselbaba, Ü. (2011). Kamusal alan modelleri ve bu modellerin bağlamları. *Journal of İstanbul University Law Faculty*, 66 (2), 227-271.

Zeyneloğlu, S., (2008). *Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Zeyneloğlu, S., & Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2), 409-420.

Ziapour, A., Mahmoodi, F., Dehghan, F., Hoseini Mehdi Abadi, S. M., Azami, E., & Rezaei, M. (2017). Effectiveness of group counseling with acceptance and commitment therapy approach on couples' marital adjustment. *World Family Medicine*, 15(8), 230-5.

EKLER

EK A

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Katılmak üzere olduğunuz bu çalışma, İbn Haldun Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı kapsamında Doç.Dr. Hasan Turan KARATEPE danışmanlığında Feyza ÖZ tarafından yürütülen “Evlilik Kaygısının Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu ve Psikolojik Esneklik ile İlişkisi” isimli bir yüksek lisans tez çalışmasıdır. Bu araştırmanın amacı, evlilik kaygısı ile bahsedilen değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Çalışma yaklaşık 15-20 dakikanızı alacaktır. Verdiğiniz cevaplar ve kişisel bilgileriniz tamamen gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilecek veriler toplu bir biçimde değerlendirilerek bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Herhangi bir sebepten dolayı çalışmaya katılmaktan vazgeçmek isterseniz doldurmayı bırakarak araştırmadan ayrılabilirsiniz. Bu formu okuyup onaylamanız araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Çalışmayla ilgili sorularınız için Feyza ÖZ ile xxxxxx adresinden iletişime geçebilirsiniz. Katılımınız için teşekkür ederim.

Yukarıda yer alan bilgileri okudum ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

EK B

SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Yaşınız: _____

Cinsiyetiniz: (1) Kadın (2) Erkek (3) Diğer

Daha önce hiç romantik ilişki yaşadınız mı?

- (1) Evet
- (2) Hayır

Şu anki romantik ilişki durumunuz:

- (1) İlişkim var.
- (2) İlişkim yok.

Şu anda romantik ilişkiniz varsa ilişki durumunuz (ilişkiniz yoksa bu soruyu boş bırakabilirsiniz.):

- (1) Evliyim.
- (2) Nişanlı/sözlüyüm.
- (3) Ciddi bir ilişkim var.
- (4) Flörtüm var.

Anne-babanız:

- (1) İkisi de sağ birlikte
- (2) Boşanmış veya ayrı yaşıyorlar
- (3) Biri ya da ikisi de vefat etti

EK C

EVLİLİK KAYGISI ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz. Seçenekler “0” dan (Kesinlikle katılmıyorum) 3’e (Tamamen katılıyorum) doğru sıralanmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1- Evlilik konuşulurken huzursuz olurum	0	1	2	3
2- Evliyken kendimi güvende hissetmeyeceğimi hissediyorum	0	1	2	3
3- Evlilikle ilgili konular keyfimi kaçırır	0	1	2	3
4- Evlilikten dolayı başıma geleceklerden endişe ederim	0	1	2	3
5- Evlenirsem keyfim kaçır	0	1	2	3
6- Evlilik bana mutsuzluk getirir	0	1	2	3
7- Evlilikle ilgili olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	0	1	2	3
8- Evlilik ilişkimi sürdüremeyeceğimden endişelenirim	0	1	2	3
9- Evlilikle ilgili konuşmaktan kaçınırım	0	1	2	3
10- Evliliğin hayatımı sınırlandıracağını düşündüğüm için evlilikten kaçınırım	0	1	2	3
11- Mecbur kalmadıkça evlenmem	0	1	2	3
12- Bulduğum ortamda evlilikle ilgili bir konu açıldığında oradan uzaklaşıyorum	0	1	2	3
13- Hiçbir zaman evliliğe tam olarak hazır olduğumu hissedemem	0	1	2	3

EK D

EVLİLİĞE YÜKLENEN ANLAM ÖLÇEĞİ

Bu ölçek bireylerin evliliğe yükledikleri anlamları belirlemek için hazırlanmıştır. 5'li derecelendirme üzerinde 1 ilgili ifadeye kesinlikle katılmadığınızı, 5 ise kesinlikle katıldığınızı göstermektedir. Lütfen maddeleri dikkatlice okuyarak size en yakın gelen seçeneği işaretleyiniz.

1-----2-----3-----4-----5
Kesinlikle **Kararsızım** **Tamamen**
katılmıyorum **katılıyorum**

1. Evlilik yaşamı kolaylaştırır	1	2	3	4	5
2. Evlilik sevgi, güven ve bağlılıkla kurulan bir birlikteliktir	1	2	3	4	5
3. Evlilik hayatı paylaşmaktır	1	2	3	4	5
4. Evlilik aşk ve sevgiyle beslenen bir süreçtir	1	2	3	4	5
5. Evlilik kişisel özgürlüklerden vazgeçmektir	1	2	3	4	5
6. Evlilik hayallerin gerçekleşmesidir	1	2	3	4	5
7. Evlilikte eşlerin birbirlerine güvenmemesi önemli bir sorun	1	2	3	4	5
8. Evlilik hayatı renklendirir	1	2	3	4	5
9. Evlilik işbirliği içinde yaşamayı gerektirir	1	2	3	4	5
10. Evlilik ömür törpüsüdür	1	2	3	4	5
11. Evlilik sabır gerektirir	1	2	3	4	5
12. Evlilik birlikte yaşama sanatıdır	1	2	3	4	5
13. Evlilikte hoşgörü olmalıdır	1	2	3	4	5
14. Evlilik iki yarım elmanın bir olmasıdır	1	2	3	4	5
15. Evlilik bir ömür boyu sürmelidir	1	2	3	4	5
16. Evlilikte fedakârlık önemlidir	1	2	3	4	5
17. Evlilikte benzer karakterdeki bireyler daha mutlu olurlar	1	2	3	4	5
18. Evlilikte farklı karakterdeki bireylerin birlikteliği daha fazla mutluluk getirir*	1	2	3	4	5
19. Evlilik günlük hayatı kolaylaştırır	1	2	3	4	5
20. Evlilik geleceğe yönelik bir yatırımdır	1	2	3	4	5
21. Evlilik aynı evi paylaşmaktır	1	2	3	4	5
22. Evlilik bir kumardır	1	2	3	4	5
23. Evlilik hayata anlam katar	1	2	3	4	5
24. Evlilik ekonomik bir işbirliğidir	1	2	3	4	5
25. Evlilik zorluklarla mücadele gücü gerektirir	1	2	3	4	5
26. Evlilik çiftlerin birbirlerine özen göstermelerini gerektirir	1	2	3	4	5
27. Evlilik sevdiğine ait olmaktır	1	2	3	4	5
28. Evlilikte kişisel özgürlük diye bir şey yoktur	1	2	3	4	5
29. Evlilikte saygı her şeyden önce gelir	1	2	3	4	5
30. Evlilik bireyde şefkat ve merhamet duygularını oluşturur	1	2	3	4	5
31. Evlilikte eşlerden biri ihtiyaç duyduğunda, diğer eş koşulsuz destek sağlamalıdır	1	2	3	4	5

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu cümlelerden hiçbirinin kesin bir cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz. Cümlenin karşısındaki yerlere çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.

Tutum İfadeleri	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					

14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

EK F

PSİKOLOJİK ESNEKLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıda psikolojik esneklik düzeyinizi ölçmeye ilişkin ifadeler yer almaktadır. Sizden, kendi yaşantınızı dikkate alarak aşağıdaki ifadeleri değerlendirmeniz istenmektedir. Her bir maddeye katılma durumunuza göre 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak gösteriniz.

	Hiç Katılmıyorum 1-----2-----3-----4-----5-----6-----7	Tamamen Katılıyorum								
			Hiç katılmıyorum							Tamamen katılıyorum
1.	Benim için neyin önemli olduğunu ve hayatımda gelmek istediğim noktayı biliyorum.		1	2	3	4	5	6	7	
2.	Duygu ve düşüncelerin ortaya çıkmasını engellemek için bir şeylerle meşgul olmaya çalışırım.		1	2	3	4	5	6	7	
3.	Olumsuz duygular hissettiğimde dikkatimi dağıtmaya çalışırım.		1	2	3	4	5	6	7	
4.	Duygu ve düşüncelerimi değiştirmeksizin, onları olduğu gibi kabullenebilirim.		1	2	3	4	5	6	7	
5.	Zorlayıcı duygu, düşünce veya hisleri ortaya çıkarabilecek durumlardan kaçınmaya çalışırım.		1	2	3	4	5	6	7	
6.	Üzüntü verici duyguları uzak tutmak için elimden geleni yaparım.		1	2	3	4	5	6	7	
7.	Stresli olsa bile, tercihlerimi benim için neyin önemli olduğuna dayanarak yaparım.		1	2	3	4	5	6	7	
8.	İş veya görevlerimi, ne yaptığımı farkında olmaksızın, otomatik bir şekilde yaparım.		1	2	3	4	5	6	7	
9.	Yaşamayı seçtiğim önemli değerlere sahibim.		1	2	3	4	5	6	7	
10.	Duygu ve düşüncelerimi kontrol etmek yada onlardan kaçınmak yerine, onları olduğu gibi kabul edebilirim.		1	2	3	4	5	6	7	
11.	Düşünceler sadece düşüncelerdir- yaptıklarımı kontrol etmezler.		1	2	3	4	5	6	7	
12.	Aklıma gelen düşünce, duygu ve hisler ne olursa olsun, onları değiştirmeden ve onlara karşı çıkmadan tam anlamıyla deneyimlemeye razıyım.		1	2	3	4	5	6	7	
13.	Kişisel değerlerim doğrultusunda hareket ederim.		1	2	3	4	5	6	7	
14.	Düşüncelerime öyle takılırım ki en çok yapmak istediğim şeyleri yapamam.		1	2	3	4	5	6	7	

15.	Düşüncelerimin, yapmak istediğim şeyleri engellemesine izin vermem.	1	2	3	4	5	6	7
16.	Yapması zor olsa bile, benim için anlamlı olan şeylerin sorumluluğunu alırım.	1	2	3	4	5	6	7
17.	Kendim hakkındaki bir düşüncemetam olarak uymak zorunda değilim.	1	2	3	4	5	6	7
18.	Ne yaptığımın pek farkında olmadan otomatik hareket ediyormuşum gibi görünür.	1	2	3	4	5	6	7
19.	Hayatta benim için gerçekten önemli olan şeyleri belirler ve onların peşinden giderim.	1	2	3	4	5	6	7
20.	Benim için anlamlı olan etkinlikleri çok dikkatimi vermeden aceleyle yaparım.	1	2	3	4	5	6	7
21.	Bir şey benim için önemli ise onu yapmaya devam edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
22.	Şu anda yaşananlara odaklanmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
23.	Geçmiş ya da gelecek ile çok meşgul olduğumdan, kendimi şu an olanları kaçırdık bulurum.	1	2	3	4	5	6	7
24.	En büyük hedeflerimden biri bana acı veren duygularımdan kurtulmaktır.	1	2	3	4	5	6	7
25.	Benim için oldukça önemli olsalarda, kendimi, o işi dikkatimi vermeden yaparken bulurum.	1	2	3	4	5	6	7
26.	Değerlerim, davranışlarıma tamamıyla yansır.	1	2	3	4	5	6	7
27.	İlerleme yavaş olsa bile, zaman gerektiren uzun vadeli planlarıma sadık kalabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
28.	Hayatımı nasıl yaşamak istediğimle uyumlu bir şekilde hareket ederim.	1	2	3	4	5	6	7

EKG

ETİK KURUL İZİNİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.07.2022-15700

T.C.
İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Başkanlığı

Sayı : E-71395021-020-15700
Konu : Feyza ÖZ-Etik Kurul Kararı

26.07.2022

İLGİLİ MAKAMA

Kurulumuza başvuran Feyza ÖZ'ün "Evlilik Kaygısının Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu ve Psikolojik Esneklik ile İlişkisi" isimli projesi; amaç, araştırma türü, veri toplama araçları, süreç ve işlemler, veri analizleri dikkate alınmak suretiyle 20.06.2022 tarihinde değerlendirilerek 2022/06-11 karar numarası ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi arz/rica ederim.

Prof. Dr. Alev ERKİLET
Başkan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSSA5PHI4

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ibn-haldun-universitesi-ebys>

Adres: Başak Mah. Ordu Cad. No:3 P.K. 34480 Beşiktaş / İstanbul
Telefon: 0212 692 0212 Faks: 0212 551 6464

Kep: ibn@ibn01.kep.tr e-Posta: info@ibu.edu.tr Elektronik Ağ: www.ibu.edu.tr

Bilgi için: Elif BODUÇ (Nesilben Pala
Vekaletliyle)

Unvanı: Sekreter V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Ad ve Soyad:

Feyza ÖZ

Eğitim:

2013 – 2018 Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans, Boğaziçi Üniversitesi, Türkiye

2018 – 2022 Klinik Psikoloji Yüksek Lisans, İbn Haldun Üniversitesi, Türkiye

İş Deneyimi:

2020 – Devam Araştırma Görevlisi, Sakarya Üniversitesi